

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alienatio Canonica Rerum Ecclesiae Temporalium

**Wiestner, Jacob
Prielmeyer, Bernhard F.**

Ingolstadii, 1692

Pars II. De Causa & Forma Canonicæ Alienationis Rerum Immobilium, &
Pretiosarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61444](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61444)

PARS II.

De Causa & Forma Canonica Alienationis Rerum Immobilium, & Pretiosarum.

Etiam hæ, easque spectantia Ecclesiarum, Monasteriorum &c. jura, sicut omnino liberâ distractione in alios transferri prohibentur: ita exigente aut suadente justâ Causâ, & adhibitâ Formâ à SS. Canonibus præscriptâ, alienari, etiam in Laicos, permittuntur.

ARTICULUS I.

De Canonica Alienationis Causis.

SUMMARIUM.

1. <i>Immobilis alienandi causa quadruplex est.</i>	9. <i>Qua debet esse evidens,</i>
2. <i>Prima Necessitatis Ecclesie.</i>	10. <i>Et legitime probata.</i>
3. <i>Secunda Utilitatis ejusdem.</i>	11. <i>Tertia causa est Pietatis.</i>
4. <i>Alienationem non damnosam esse, sufficere vult Glossa:</i>	12. <i>Exercenda Redemptione Captivorum.</i>
5. <i>Melius negant ceteri DD.</i>	13. <i>Pauperum Alimentatione,</i>
6. <i>Majorem Ecclesia utilitatem exigentes.</i>	14. <i>Ecclesia &c. adificatione.</i>
7. <i>Expositio Auth. Hoc Jus. C. De SS. Eccles.</i>	15. <i>Quarta Incommoditatis Rerum alienata.</i>
8. <i>Et explicatio majoris Utilitatis:</i>	16. <i>Utilitas includit causam Remunerationis,</i>
	17. <i>Et, latius accepta, ceteras omnes.</i>

Causæ

CAusæ legitimæ, siue ex quarum aliqua Res Ecclesiarum, Monasteriorum &c. Immobiles, aut mobiles Pretiosæ alienari possunt, à Barbosa *Jur. Eccles. lib. 3. cap. 30. n. 11.* Fagnano *in c. Nulli 5. De Reb. Eccles. alien. n. 7.* aliisque Interpp. & DD. RR. plerisque, cum Gloss. *in Summam 12. q. 2.* Panormit. *in c. Nulli cit. n. 5.* Redoano *De Reb. Eccles. non alien. Rubr. 18. n. 1. & seqq.* Covarruvia *lib. 2. Var. cap. 17. n. 2.* & Nicol. Euerardo ICTO. & in Electorali nostra Vniuersitate SS. Canonum Antecessore celeberrimo *Vol. 2. Consil. 19. n. 58.* referri solent quatuor: quarum

Prima est Vrgens necessitas Ecclesiæ; quòd hæc ære alieno, quo gravatur, liberari, nisi aliquâ ejusmodi Re distracta, vel creditori in solutionem datâ, non possit. *Auth. & can. Hoc jus porrectum, ibi, Si debitum urget C. De SS. Eccles. & 10. q. 2. can. Non habenti. can. Placuit. 12. q. 1. cit.* aut ei immineat ruina, vel damnum aliter inevitabile; vel patiatur defectum Sacræ suppellectilis, necessariæ ad rem Divinam, ritè, decentèrque obeundam, ad quam parandam, & Ministros alendos, fructus & proventus non sunt sufficientes, Sylvester V. *Alienatio q. 2. Redoanus n. 14. & Donatus Tom. 1. Prax. Regular. p. 2. tract. 14. quest. 9. n. 2.* Ratio est; quia Necessitas non subiacer Legi per *text. c. Consilium 2. in fine. De observatione jejun.* imò ea ipsius vis est, ut non modò Leges vincat *l. Aliquando 5. ff. De Off. Proconsul. & l. 1. C. De Oper. libert.* sed Canones etiam sibi subijcere soleat *c. cit. & c. Licèt 3. De Ferijs,* & faciat licitum, quod de Jure aliàs licitum non est. *l. 1. C. De Patrib. qui fil. distr. & Reg. Quod non 4. De R. J.*

Secunda est ejusdem evidens Vtilitas *can. Sine exceptione, ibi, Quòd non sit dubium, Ecclesia profuturum. 12. q. 2. c. 1. in 6. & Clement. 1. De Reb. Eccl. alien. junctâ Gloss. V. Necessitas aut Vtilitas.* Vbi has æquiparari, earumque alteram ad legitimam Alienationem sufficere advertit. Nec immeritò etiam Vtilitas; eum enim ob Ecclesiæ damnificationè potissimùm Jure prohibita

fit Rerum Eccles. Alienatio : hanc permissam esse oportuit, ob causam evidentis ipsius Utilitatis; ne, quod in Ecclesiæ favorem & utilitatem salubriter est introductum, in ejus odium & incommodum retorqueretur contra *l. Nulla Juris ratio 25. ff. de LL. l. Quod favore 6. C. eodem Tit. & Reg. Quod ob gratiam 61. in 6.* Sed hinc

4 Dubium oritur, an, ut Alienatio reputetur Ecclesiæ utilis, exigatur, ut fiat locupletior, sive ejus causa melior evadat, re Immobili distractâ, quàm retentâ? Hoc non exigi, sed sufficere, quòd illa Ecclesiæ non sit damnosa, existimat Glossa in *can. Sine exceptione cit. V. Profuturum*, ubi *Eo ipso*, inquit, *quòd non est facta pauperior, intelligitur locupletior per text. l. In pupillo 47. §. 1. ff. De Solut.* Idem suadere videtur Jus & Ratio. Illud *Auth. & can. Hoc Jus C. de SS. Eccles. & 10. q. 2.* ubi Rei Ecclesiæ immobilis Alienatio sustinetur, *si nihil factum sit ad damnum Divine domûs.* Ista verò, sive ratio; quia ex una, Justitia Commutativa exigit, ut in Contractibus observetur æqualitas, & quod datur, valore & æstimatione adæquetur ei, quod est receptum; ideo enim non *Rationis*, ut Virtutes aliæ, sed *Rei medium* respicere dicitur à S. Thoma 2. 2. *quest. 61. art. 2.* Ex altera verò parte, æqualitas desideratur in Alienatione, quâ Ecclesia locupletior evadit; ut enim quis locupletior dicatur, Bonis sive rebus ipsius aliquod incrementum accessisse debet, & cum ipso contrahentis rebus decessisse.

5 Verùm, his non obstantibus, Alienationem ex eo duntaxat, quòd damnosa non sit, Ecclesiæ utilem & permissam non censei, cum Ægid. Bellamera in *can. cit. n. 1. Geminiano ibid. n. 2. & Redoano Rubr. 19. n. 15.* rectè docet Barbosa *cap. cit. n. 13.* & aliis DD. atque etiam Rotæ *Decis. allegat. Donatus cit. quest. 9. n. 8. & 11.* propter satis claros textus Vtriusque Juris: Imperialis quidem *Novell. 120. cap. 9. V. Hoc autem*, ibi, *Ut ex earum*, venditarum Ecclesiæ domorum, *pretio redditus meliores emat.* Ecclesiastici verò, *can. Sine exceptione cit.* cujus textu

textu relatum Leonis Papæ Decretum est; *Ne quis Episcopus de rebus Ecclesie suæ quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat.* Cui consonant *c. Cùm Apostolica 7. §. Ne quis. c. Tua 8. De ijs, qua à Pralat. & c. Ad aures 7. De Reb. Eccles. alien. ibi, Ad maiorem Ecclesie utilitatem.* Quæ fortassis etiam ratio est; cur Episcopus juris Ecclesiastici mancipium, retento Ecclesie Patrimonio, Ecclesie duplum, scilicet duos ejusdem meriti, & peculij servos, præstare quondam debuerit, ex Decreto Concilij Tollet. IV. *can. Episcopus cit. q. 2. relato.*

Neque contrarium persuadendi vim habet *Text. Auth. & can. Hoc. jus cit.* partim; quia Constitutio illa Civilis interpretationem recipit à *citt.* Sanctionibus Canoniceis, & ejusdem Juris *Novell. cit.* Alienationem permittentibus ex causa Utilitatis, non cujuscunque, sed majoris: partim verò; quia *Auth. & can. cit.* agitur de Ecclesie domo alienanda ex causa non Utilitatis, sed Necessitatis, scilicet *urgentis debiti, quod ex solis mobilibus solvi non valebat.* Quæ causa ad Alienationem sola hoc ipso sufficit; quòd Necessitatis & evidentis Utilitatis causæ æquiparentur, & illarum alteram duntaxat intervenire, non utramque conjungi, sit necesse per *text. Clement. 1. ibi, Nisi Necessitas aut Utilitas exposcat. De Reb. Eccles. alien. & Gloss. V. Necessitas, Redoanus Rubr. cit. n. 24.*

Multò minùs urget ratio; quia à Justitia Commutativa intentæ æqualitas ex contractu etiam sic observari: & Immobilia mobiliæque Pretiosa justo pretio, sicut emi: ita vendi, aliòve modo alienari possunt, ut Alienatio Ecclesie non solum nihil damni, sed multùm, imò plus emolumenti afferat & utilitatis; sic enim justissima simul & utilissima Alienatio foret, si v. g. Prædium, Ager, Vineæ &c. distraheretur, ut alia ejusmodi Res immobilis melior, & plus utilitatis allatura, vel ab Ecclesia non procul distita, aut alijs ejus prædijs aut fundis adsitæ, & propterea minori labore, incommodo, & sumptibus excolenda

lenda compararetur : vel si antiqui , & non conspicui operis Calix , Hierotheca , Lampas , vel aliud hujusmodi Pretiosum mobile venderetur , ut ejus pretium in alia ejusmodi rei Divinae decenter peragenda aptiora , vel splendidiora Vasa , vel Ornamenta impenderetur , Donatus *l. cit.*

9 Porro , ut Utilitas Alienationis causa sufficiens sit , evidenter debet apparere , & ex conjecturis , Prudentium judicio , indubitatis manifesta esse ; istud enim importare videntur , vox *evidens* , quâ Innocentius IV. usus est *c. cit.* & Rescripta Apostolica , quæ super Rerum Ecclesiasticarum Alienationibus & Concessionibus emanant , & cum de Alienatione ob causam Utilitatis facienda agitur , hæc munita esse solent clausulâ : *Si in evidentem Utilitatem Ecclesie cesserit* , vel , *cedet* , vel , *cessurans esse* , legitime constiterit , *Venditionem* , *Locationem* , *Permutationem* &c. ut ostendit Redoanus *Rubr. cit. à n. 90.* & latè declarat Corradus *Prax. Dispens. Apost. lib. 9. à cap. 2.*

10 Constare autem debet de ejusmodi Utilitate pro statu præfente , sive tempore Alienationis , & in hanc præstiti consensûs ; ut Barbosa *cap. cit. n. 17.* & legitime , hoc est , non per solam alienantium assertionem , aut evidentis Utilitatis mentionem factam in Instrumento contractûs Alienationis per *text. c. 1. cit. in 6.* sed per Testes aliasque legitimas probationes , ut Corradus *cit. lib. 9. cap. 5. à n. 49.* Donatus *quest. cit. n. 9.* & ante utrumque laudatus maximi in Germania præsertim nostra nominis JCTus. *cit. Consil. 19. n. 55.* observant.

11 Tertia est Pietas , ob quam ad Rei Ecclesiasticæ aliàs prohibita Alienationem quatuor potissimum casibus deveniri posse cum *cit. Gloss. in Summam & can. Aurum. V. In his.* tradit Redoanus *Rubr. 20. n. 7.* & Primò quidem pro Redemptione
12 Captivorum : non etiam facillè Malefactorum patrata crimina carceribus , & vinculis luentium , aut ad Triremes damnatorum ; quia istorum punitio justa & conveniens est Reipublicæ , cujus interest delicta non remanere impunita per *text. can. Ut fame*

fama, De sent. Excom. & l. Ita vulneratus, §. Eiusdem ff ad L. Aquil. cit. Covarruvias cap. 16. n. 9. & Molina Tract. 2. de l. & l. Disp. 468. n. 2. & alij: sed Fidelium, à Turcis aliisque Paganis, aut Hæreticis, in captivitate, aut à Catholico etiam Dynasta carcere injustè detentorum, quibus mors, aut grande corporis, & multò magis animæ, periculum timetur; pro horum enim Redemptione non solùm Res merè temporales, sed vasa etiam Sacra, aliæque Res Spiritualibus antecederet annexæ oppignorari, & aliquando distrahi utroque Jure permittuntur §. Sacra 8. Instit. De Rerum divis. l. Sancimus 21. C. De SS. Eccles. Novell. 120. cap. 10. can. Sacrorum. can. Sicut & can. Aurum. q. cit. 13

Secundò, pro Necessitatibus pauperum, ne frigore aut fame pereant l. Sancimus cit. ubi Imp. Non est, inquit, absurdum animas hominum quibuscunque vasis præferri; cùm, ut ait S. Ambrosius can. Aurum cit. relatus, meliùs sit, ut servantur 14

vasa viventium, quàm metallorum. Tertiò, pro ædificando Templo. Quartò, pro Cæmeterii spatiis laxandis ad Fidelium sepulturam per text. & Gloss. in can. Aurum. V. In his cit. quibus Donatus quest. cit. 2. 13. addit causam defendendæ adversus Paganos & Hæreticos Ecclesiæ, aut propagandæ Fidei Christianæ arg. can. Si Episcopus, & seqq. q. cit. à Bonacina de Contract. D. 2. quest. unic. p. 3. n. 1. & Pirrhing Method. juris Can. lib. 3. Tit. 13. n. 25. approbatam: & Beatissimæ atque Immortalis memoriæ INNOCENTII XI. P. M. in Sacrum, sive adversus Turcas, susceptum bellum, thesauros Ecclesiæ liberalissimè profundentis exemplo, luculentissimè confirmatam. 15

Quarta Ecclesiasticæ Alienationis, & secundo loco relatæ Utilitati affinis causa est Incommoditas, sive Inutilitas Rei v. g. domûs, vineæ, agri; quòd illius fabrica magnis impensis constet, & isti ab Ecclesiæ prædiis, aut aliis fundis sint remoti, & non sine magno incommodo & sumptibus excoli, fructûsque colligi possint, vel ob soli infœcunditatem aut exiguitatem, parùm utilitatis asserant, aut Ecclesiæ sint damnosi per text.

text. *can. Hoc jus cit. §. Item pradium, can. Non liceat, ibi, nisi domos, quæ non modicâ impensâ sustentantur, can. Sine exceptione & can. Terrulas ibi, Ecclesiæ minùs utiles & longè positas, 12. q. 2. cit.* Ratio clara est; quia ejusmodi Rerum Alienatio redundat in evidentem Ecclesiæ Vtilitatem, Molina *l. cit.* & Pirrhing *n. 25. cit. in fine.* ad quam propterea, uti etiam proximè declarata Pietatis, ad Necessitatis causam potest, & ab aliquibus solet revocari.

16 Haftenus relatis casibus, siue Canonice Alienationis causis supra laudatus Everardus *n. 52.* superaddit quintam, scilicet Remunerationem beneficiorum & meritorum, siue obligationem ad antidora, expressam *can. Si quos, can. Quicumque suffragio 12. q. 2. c. Consensus 3. De Reb. Eccles. alien. & c. Per tuas 5. De Donat.* Sed, ut ipse probè advertit, ista reducenda est ad causam Vtilitatis; cum benemeritorum remuneratione, ad liberalitatem in Ecclesiam exercendam, alij invitentur: imò Necessitatis; cum ita effugiat notam ingritudinis in benefactores: quos ut remuneremur, quodammodo urget obligatio naturalis *can. Quicumque cit. & l. Sed si lege 25. §. 11. ff. De Petit. Heredit.*

17 Neque, ut videri potest, relato & à DD. passim recepto legitimarum Immobilia, & Pretiosa mobilia alienandi causarum, siue casuum quaternario adversatur *Clement. 1. De Reb. Eccles. alien.* duas duntaxat, scilicet *Necessitatis & Utilitatis*, causas referens: aut etiam Glosa in *c. Nulli cit.* non nisi pro Vtilitate Ecclesiæ vel Monasterij Immobilium Alienationem permittens; cum unica Vtilitatis saltem latius acceptæ ceteras causas omnes complectatur; etsi enim strictè id solùm, quod rem Ecclesiæ meliorem facit: in larga tamen significatione etiam, quod honestum piùmque aut necessarium est, vel Ecclesiæ damnum aut incommoditatem tollit, Vtile vocatur, & à Jure reputatur, ut idem JCTus perquam eruditè ostendit *cit. Consil. n. 53.*

ARTICULUS II.

De Tractatu Capitulari.

SUMMARIUM.

1. Immo- bilium Alienationi pra- mittendus Tractatus	7. Tribus casibus Exceptis.
2. Cum ijs, qui cum Pralato con- stituunt unum Corpus,	8. Gesta presentium, uno non vo- cato, infirma,
3. Et constituti sunt in Sacris:	9. Imò irrita sunt, si plus quàm tertiapars sit contempta.
4. Nisi aliud obtineat Jure spe- ciali:	10. Tractatu in Collegiata ferè tantum uno:
5. Clement. 2. De Ætat. & à Trident. non sublato.	11. Aliquando pluribus:
6. Vocandi ad Tractatum non sunt absentes,	12. In non Collegiata Ecclesia nullo est opus.

A Canonice Alienationis Causis, progredimur ad ejus Formam, quatuor Solennitates Jure Communi antiquiore exigentem. Quarum

Prima est Tractatus: in quo Prælatus cum Capitulo, sive Conventu Seculari, aut Regulari de proposita rei Ecclesie Immobilis, aut mobilis Pretiosæ Alienatione, an necessaria, vel Ecclesie aut Monasterio utilis &c. futura sit, deliberet ac decernat per *text. can. Sine exceptione. ibi Cum totius Cleri tractatu, 12. q. 2. & c. Dudum 1. §. Quia etiam, de Reb. Eccles. alien.* ubi à Gregorio X. Decimarum perpetua concessio non valere, decernitur, quòd Tractatus Solennis & diligens, qui in talibus Concessionibus & Alienationibus rerum Ecclesiasticarum exigitur, non fuerit habitus in eadem.

Nomine autem Capituli intelligitur congregata Univer-
sitas, sive Collegium Clericorum: non quidem omnium, qui in
ejus-

ejusmodi Ecclesia sunt, sed eorum duntaxat, quorum Prælat-
 tus Caput, ipsi verò sunt Membra c. *Novit*, 4. *De his, quæ à Præ-*
lat. ita ut cum illo constituent unum Corpus. Franc. de Pauinis
De Off. & Potest. Capituli Prælud. 5. n. 2. Quales in Ecclesijs Se-
 3 cularibus tam Cathedralibus, quàm Collegiatis sunt Canoni-
 ci, & in Monasterijs, aliisque Regularium Collegijs Professi.
 Imò Jure communi saltem recentiore, ex his illi tantùm, qui in
 Sacris, sive majoribus Ordinibus, saltem Subdiaconatùs, sunt
 constituti juxta *Clement. 2. De etat. & qualit.* & Concilij Tri-
 dentini *sess. 22. cap. 4. De Reformat.* minoribus Ordinibus, aut
 primâ solum Tonsurâ initiatis Clericis tam Secularibus, quàm
 Regularibus Vocem in Capitulo adimentis; ut ita, qui Divi-
 nis officijs in ejusmodi Ecclesijs obeundis mancipati sunt, ad
 Sacros Ordines suscipiendos excitarentur. Vivianus *in Ration.*
Clement. cit. princip.

4 *Recentiore, inquam, & Communi Jure.* Priùs; quia Anti-
 quiore Vox in Capitulo etiam ceteris Canonicis & Religiosis
 competebat, *arg. can. Abbatem 3. & seq. 18. q. 2.* Posteriùs, quia
 Jure Speciali in aliquibus Religiosis Familijs nomine Capituli
 veniunt illi tantùm Patres, ad quos, juxta Statuta Religionis à
 Sede Apostolica approbata, spectat negotijs, collegialiter geren-
 dis, interesse, Donatus *Prax. Regul. Tom. & Tract. 2. quest. 8.*
 imò in Societate Jesu Tractatus, qui Rerum immobilium, aut
 mobilium Pretiosarum Alienationi præmittitur, non cum Ca-
 pitulo, sive Conventu, sed cum solis PP. Consultoribus initur,
 juxta Bullam Gregorij XIII. quæ incipit *Apostolica* editam 18.
 Dec. 1576. Molina *Tract. 2. de I. & I. disp. 468. n. 13.* Contrà in
 quibusdam Religionibus, quoties magni momenti negotia tra-
 ctanda sunt, ex specialibus, & ab ipsis Ordinum Fundatori-
 bus Conditis, atque à Sede Apostolica Confirmatis Statutis con-
 vocandi sunt Professi, etiam Juniores, teste Lud. Engel. *Colleg.*
Jur. Canon. lib. 3. tit. 11. n. 7.

5 Neque obstat, quòd *alleg. & à Tridentino cit. cap. 4. con-*
 firmatâ

firmatâ Clementinâ, Subdiaconatum non habentibus Vox in Capitulo generaliter adimatur, non obstantibus quibuslibet Consuetudinibus & Statutis; partim, quia tam *Clemens V.* quàm memoratâ S. Synodi PP. id faciendo, ab ipsis Fundatoribus condita, & à Sede Apostolica approbata, aut perpetuo usu recepta Religiosorum Ordinum Statuta probabiliùs non immutârunt: quod Congreg. Cardinal. Interpp. Declaratione anno 1573. editâ firmant Azor apud Zypæum *Analys. Jur. Pontif. Tit. De ijs, qua à majori &c. n. 2.* & Portell. apud Donatum *cit. Tom. 2. Tract. 4. quest. 5. n. 9.* partim verò; quia tam Papalis, quàm Conciliaris dispositionis Claufula intelligi potest de Ecclesiis Regularibus, in quibus à Fundatoribus nihil constitutum, aut perpetua & immemoriali Consuetudine est receptum. Ex hæcenus dictis

Dubium oritur, an ad Tractatum de Rei immobilis Alienatione convocari, & convenire debeant omnes Capitulares? 6
 Requiritur & ordinariè sufficere, si ad eum vocentur omnes, qui in loco præsentibus, aut non procul absentes sunt, patet ex *can. Hoc jus porrectum 10. q. 2.* & præsertim ejus verbis, *Majore parte ibidem servientium presente.* Ratio prioris est; quòd in actibus Capitularibus Suffragij jus competat omnibus Capitularibus: cujus proinde usu & exercitio privari, sine causa, ipsorum nemo debet: partim verò; quia de Alienatione tractandi, eamque consensu suo approbandi jus Capitularibus competit communiter *arg. can. Sine exceptione & §. Quia etiam citi.* quando autem de aliqua re tractandi jus pluribus communiter competit, ea communibus suffragiis, & omnibus, quorum interest, præsentibus, aut saltem vocatis, est pertractanda *l. De unoquoque 41. ff. De re judicata Tholosanus Tract. De Elect. cap. 17. n. 4.*

Posterioris autem; quia ad Tractatus, aliòsque actus Capitulares, qui à loco absunt vocari de Jure tribus solummodo casibus debent: & in primis quidem, cùm eligendus est vacantis Ecclesiæ Prælatus *c. Quia propter 42. de Elect.* Deinde cùm

K

recipien:

recipiendus aliquis est in Canonicum, aut facienda Collatio Præbendarum & Beneficiorum *c. Cùm in Ecclesijs* 33. *De Præb. & Dignit. in 6.* & denique, cùm indicenda est Cessatio à Divinis, *c. Quamvis de Officio Ordin. in 6.* Francisc. de Pavinis *Præjud. cit. n. 13.* Quibus Panormit. imprimis in *c. 1. De ijs quæ fiunt à majori. n. 15.* addendos censet casus, quibus memoratis similes, aut magis arduæ causæ sunt pertractandæ; propter paritatem rationis, quæ in dispositione Juris, Ecclesiarum utilitatem spectantis, ac proinde favorabilis, extensionem facilè permittit, *arg. c. Cùm dilecta 4. De Confirmat. utili & c.* Deinde inc. *Coram. 35. De Elect. n. 5.* pro valida habet Consuetudinem (& Statutum) ad aliquem v. g. de Alienatione Tractatum etiam absentes vocari exigentem.

8 Et si verò Capitulares, qui de Jure debent, vocati, extra casum, quo ipsorum absentia Ecclesiæ damnosa, aut præsentia valde utilis est, aut speciali Jure aliud obtinet, ad comparandum compelli nequeant. *c. Quia propter cit. ibi. Qui volunt interesse: iisque spontè absentibus, ceteri in negotio procedere possint, Glossa in c. cit. v. Qui volunt. Panormit. ibid. n. 4. & Sylvester v. Electio, quæst. 5. dicto. 3.* eorum tamen, qui possunt, Vocatio adeo necessaria est, ut, si ad negotium collegialiter tractandum ipsorum unus neglectus non vocaretur, id, quod à majori parte in sua absentia gestum est, irritum reddere solus ipse facilè posset, quàm plures præsentium, majoris partis consensu & approbatione gestis contradicendo, per *text. c. Quod sicut 28. princip. c. Bona 36. in fine De Electione & inc. 1. cit. ex communi DD. sensu tradita à Panormit. n. 16. & Fagnano n. 6.* Imò, si vocandorum plùs quàm tertia pars contempta esset
9 ita, ut eorum, qui debent, & volunt, & commodè interesse possunt, pauciores quàm duæ partes convenirent, Tractatus ipso Jure irritus foret, non tam propter illorum contemptum, quàm ob defectum Potestatis ad aliquid decernendum sufficientis; cùm vis & potentia Capitularis in duabus ejusmodi
Capi-

Capitularium partibus resideat, per ea, quæ cum Panormit. *l. cit. & In c. in causis 30. De Elect. n. 9. & Innocentio in c. Cum Nobis 19. eodem Tit. n. 6.* tradunt ceteri Canonistæ; quia duæ partes Curix aut Capituli illam aut hoc totum repræsentant, secundùm *l. Nulli 3. cum seq. ff. Quod cujusque Univers. nom. & c. Cum Nobis cit.* integram lectionem ab Emman. Gonzal. relatam.

Dubium hîc ulterius moveri potest de numero Tractatum Capitularium, Immobilium Alienationi præmittendorum; Plures enim, & saltem ternos aliqui exigunt apud Redoan. *De Reb. Eccles. non alien. Rubr. 24. n. 26.* Sed id Jure nuspiam est expressum; ut proinde non immeritò iste *n. 28.* cum Panormit. *in c. Tua 8. De iis, quæ à Pralat. n. 3. Sylvestro V. cit. quest. 4. Covarruvia lib. 1. Var. cap. 17. n. 1. & cum Franco in c. Dudum cit. n. 9. Nicol. Everardus Vol. 2. Consil. 19. n. 61.* unum sufficere velint, propter *textus, can. Sine exceptione, & præsertim §. Quia etiam cit.* Tractatum quidem, etiam solennem & diligentem, sed in numero singulari exigentes. Etsi, præsertim cum Alienatio majoris momenti, ejusque utilitas non ita evidens est, plures præmitti, operæ pretium, consultumque sit, **11** & quarundam Religionum Statutis aut moribus receptum; sic enim in PP. Benedictinorum Congregatione S. Justinæ Castrensi, cum ejusmodi rei Alienatio decernenda est, duorum dierum interpolatorum Tractatus præmittendos, cum *cit. Redoano n. 29.* tradit Ascarius Tamburinus *De Jure Abbatum tom. 3. disp. 13. q. 4. n. 5.*

Contra in Ecclesia, quæ Collegiata aut Conventualis **12** non est, hoc ipso, quòd cum Capitulo, quo caret, tractari non possit, ejus Res etiam immobilis, exigente necessitatis, aut evidents utilitatis causâ suadente, alienari à Rectore solo potest, accedente autoritate Episcopali; quia in hujusmodi Ecclesia Rector solus idem potest, quod Prælatus cum Capitulo in Collegiata seu Conventuali, ut cum Imola *in c. 1. De Dolo n. 7. & Panormit. ibid. n. 28.* Regulæ instar tradit idem Redoanus *n. 46.*

ARTICULUS III.

De Capituli Consensu.

SUMMARIUM.

1. Ad Alienationem Immobilium necessarius Pralato est Capituli Consensus:
2. Nec sufficit Consilium.
3. Illius differentia ab isto:
4. Et istius Specialis utilitas.
5. Necessarius tamen non est consensus omnium Capitularium:
6. Sed partis duntaxat majoris, & sanioris.
7. Quæ Major?
8. Quæ Sanior pars sit?
9. In dubio major, etiam Sanior censetur.
10. Minor & Sanior à majori decreta impedire:
11. Nomine Capituli statuere nihil potest;
12. Nisi casu Electionis concurrentis cum Postulatione:
13. Quo ad illam sufficit pars tertia major.
14. Alienatio perpetua exigat Consensum Capituli Expressum:
15. Ad temporalem sufficit Tacitus.
16. Nova exposito c. Continēbatur 2. De iis, quæ fiunt à Prælat.
17. Prælatus eligendus à Capitulo congregato:
18. Itaque præstandus Consensus in Alienationem,
19. Et alios actus præjudiciosos.
20. Ad Alienationem rei Ecclesiæ inferioris non exigitur Consensus Capituli Cathedralis:
21. Nisi illam faciat Episcopus.
22. Expositio c. Cùm Apostolica 7. eodem Tit.
23. Vis Exceptionis.

Altera Solennitas est Consensus Capituli ad Rei Ecclesiæ immobilis Alienationem requisitus *can. Sine exceptione* 12. q. 2. c. 1. c. Cùm Nos 3. & c. Tua 8. De iis, quæ fiunt à Prælat. ibi,

ibi, *Cum totius Cleri consensu*. Non consilio tantum: cuiusmodi 2
ad tractanda alia Ecclesie negotia v. g. ad condenda Statuta,
ad Institutiones Destitutionesque &c. sufficit per *text. c. Novit.*
4. & *c. Quando. 5. eodem Tit.*

Sed, inquit, quid interest, an exigatur Consilium vel 3
Consensus? Nihil interesse, & quoties Prælati cum Capituli
Consilio procedere debet, istius consilio standum vult Zach.
Pasqualigus *Controvers. inter Episc. & Regular. p. 1. quest. 22.*
n. 408. cā motu ratione; quod, si hoc non sequatur, non pro-
cedat cum, sed contra ejus Consilium. Et hoc, si sequi ille non
teneretur, frustra exigeretur. Sed reverà latum inter illa est
discrimen; nam, qui aliquid facere debet cum alterius Con-
sensu, hunc requirere, & sequi: qui verò præcisè cum Consilio:
debet hoc quidem exquirere, & debito tempore expectare,
sequi autem necessariò non tenetur. *Gloss. in c. Cum Consue-*
tudinis V. Consensu, De Consuet. Panormit. in c. Quando cit. n. 7.
& uterque Gonzalez, Hieronymus quidem in *Reg. 8. Cancell.*
Gloss. 46. n. 61. Emmanuel verò in *c. Cum in veteri 52. De E-*
lectione n. 4. propter *text. c. cit. c. Cum olim 7. De Arbitris & c. 1.*
De Capell. Monach. ex quorum decisione Prior in Ecclesie Recto-
ris Electione, Familix: & Episcopus in Capellani Institutione
Monachorum Consilium habere tenetur: quo tamen habito,
iste Capellanum, & ille præsertim Rectorem instituere liberè
potest.

Neque sic Capituli Consilium frustra exigitur; quia hoc 4
præcisè adhibere iussus, etsi sequi non teneatur, consulentium
tamen rationibus instruitur, & ad negotium cautiùs, utiliùs,
& cum majori efficacia suscipiendum, gerendumque moveri
potest; cum dubium non sit, omnia, quæ consilio geruntur,
effectu & firmitate niti *l. Dubium 3. C. De Repud. & ex Regum*
Sapientissimi sententia Multa salus sit, ubi multa consilia, Proverb.
cap. 11. V. 14. & propterea providentissimi quique alieno con-
silio uti soleant, præsertim in rebus arduis, exemplo Papæ ejus-

modi res, & negotia cum Fratrum suorum, Cardinalium inquam, Consilio pertractantis. *c. Ad Apostolica. De sent. & re jud. in 6. & Clement. unic. §. Ceterum. De jurejurando*, et si, quod isti suaserint, tanquam Suprema in terris, & humanâ Legge quacunque superior Potestas, sequi non teneatur, Menochius *De Prasumpt. lib. 6. Prasumpt. 34. n. 24.* & Gonzalez. *Gloss. cit. n. 62.*

- 5 Porro, ut ad Alienationem, vel quemcunque alium actum, requisitus à SS. Canonibus Capituli consensus legitimus sit, requiritur imprimis, & regulariter sufficit, ut ad prævium ei Tractatum vocati sint omnes Capitulares in loco præsentés, juxta dicta *art. 2. n. 6* Deinde, ut istorum vocatorum duæ saltem partes compareant, & negotio tractando interfint, ut *ibidem* dictum *n. 9.* Denique, ut in Alienationis, vel alium actum cum Consensu Capituli gerendum consentiat major & sanior pars Capitularium legitimè convocatorum, per *text. c. Cum in cunctis 1. De ijs, que sunt à majori & c. l. Quod major. 19. ff. Ad municipalem. Panormit. in c. 1. cit. n. 1. & 16.* & Fagnanus *ibid. n. 5.* quia, quod major & sanior illorum pars facit, totum Capitulum fecisse censetur, ita, ut regulariter in omni dispositione Univerſitatis, & Tractatibus Capituli, in Promulgatione Sententiarum ac Statutorum, in omni Electione Prælatorum, & Canonicorum, in Remissione facienda Debitoribus &c. stetur suffragiis partis majoris, & ab hac gesta de Jure subsistant, ut post Goffredum *in Rubr. De ijs, que à majori & c. & inc. Cum in cunctis 1. ibid.* tradunt Panormit. *n. 1. & 6.* Barbosa *n. 1.* & Fagnanus *n. 5.*
- 7 Major autem pars dicitur, quæ numero Personarum excedit, habito respectu ad totum Collegium seu Capitulum v. g. cum ex duodecim Capitularibus octo, vel septem consentiunt, quatuor autem vel quinque dissentiunt: non autem habito respectu ad alias partes in diversa abeuntes; sic enim in Tractatu de Prædij Alienatione, si ex duodecim Canonicis in ejus
- Ven-

Venditionem quatuor: in Locationem quinque, & tres in Retentionem consentiant: & in Electione ex totidem Suffragatoribus sex in Titium, quatuor in Caium, & duo in Sempronium conspirent; Capituli pars major in prædij Locationem, aut Electionem Titij consentire non censetur, quantumvis plures in Locationem & Titium, quàm alium actum vel personam conspirarint *c. Ecclesia 48. De Electione & c. Si cui 26. eodem Tit. in 6.* quia quinque vel sex non sunt pars major respectu totius Capituli ex duodecim Capitularibus constituti, Panormit *in c. Ecclesia cit. n. 4. & ibi Barbosa n. 5. & Laiman n. 1.*

Sanior autem pars est, quæ Dignitate, Integritate & Zelo honoris Divini, & publici boni prævalet, lidem & Fagnanus *in c. Cum in cunctis cit. n. 3.* ac proinde pars Major simul & Sanior erit, quæ suffragantium tam Authoritate & integritate, quàm numero alias excedit.

Duo tamen hîc notanda sunt. Primum: in dubio partem, quæ major est numero, censi etiam Saniolem, præsertim si duæ partes Capituli consentiant: nisi partem numero majorem corruptam, aut alio affectu sinistro transversum agi manifestè appareat, vel legitime probetur; quia regulariter præsumitur pro pluralitate, nisi contrarium probetur, ut arg. *c. Prudentiam 21. De Officio deleg. & c. 1. cit.* docent ijdem Panormit. *in c. Ecclesia cit. n. 4. & Fagnanus in c. 1. cit. n. 4.* Imò in quibusdam Monasterijs aliisque Collegijs & Congregationibus Regularium, cum suffragia feruntur, solummodo attendi solet ad majorem numerum Suffragatorum: & quod hi sentiunt, sicut à majori, ita etiam à Saniori eius parte iudicari censetur, propter notam integritatem & Zelum, quem nullo pravo affectu corruptum habere præsumuntur, Laiman *in c. Ecclesia 10 57. De Elect. n. 4.* Alterum est, quòd, etsi minor pars, quando ob gravitatem Virorum, & allata ab his momenta rationum Sanior est, aliquando impedire possit Decretum Majoris: illius tamen consensu decerni nihil possit nomine totius Capituli, nisi
pars

pars numero maior decernendi, sive suffragandi potestate privata esset, Panormit *in c. Cum in cunctis cit. n. 11.* & Pirrhing *Method. Jur. Canon. lib. 3. Tit. 11. n. 3.*

Ab hac tamen quasi-Regula excipiendus est famigeratus
 12 casus Electionis ad Prælaturam cum Postulatione concurrentis: quo, ut huic illa prævaleat, sufficit, quòd in Personam eligendam Capitularium legi imè congregatorum plùs quàm tertia pars conspirarit; etsi, ut in hujusmodi discordi concursu
 13 Postulatio admittatur, omnino necessarium sit, ut in Personam, per ejus viam ad Prælaturam evchendam, duarum partium suffragia sint collata, ut ex Innocentij III. Rescripto *c. Scriptum 40. De Electione* relato constat & *ibi* cum Innocentio IV. P. M. & SS. Canonum Interprete celeberrimo §. *Habes hic notabile*, Hostiensi §. *Sed etsi*. Panormit. *n. 13.* & 14. Zabarella §. *Quòd si*, S. R. E. Cardinalibus, notârunt Interpp. ceteri: quorum doctrinam reliqui alicujus nominis, & notæ DD. unanimi consensu omnes sunt amplexi. Ratio est; quòd Electio Juris per Confirmationem à Superiore roborando & stabiliendo *c. Scriptum cit. & c. Postquam 7. eodem Tit.* Postulatio verò Gratiæ Admissionis, ab illo dispensativè obtinendæ, innitatur per expressos *text. c. Bona 3. in fine*, & *c. Postulationem 5. De Postulat. Pralat.* & *ibi* notata à Panormit. *n. 2.* Barbofa *n. 2.* Laiman. *n. 1.* & al. js. Cujus ulterior, & fundamentalis ratio Exceptionis est; quòd, cum ex una, Postulatio via, ad Prælaturas Ecclesiasticas extraordinaria, & minùs favorabilis; quia ad has per ipsam vocantur personæ à Jure impeditæ: Electio autem Ordinaria, & quòd non nisi in personas de Jure habiles cadere possit, favorabilis sit: ex altera verò parte viam Ordinariam, & favorabilem, expeditam planamque, præ Extraordinaria, & odiosa, vel saltem minùs favorabili reddi, æquitas & ratio dictârunt, laudatus Papa Innocentius III. & à quo ejus rescriptum Juris Ecclesiastici Corpori insertum est, Gregorius IX. meritò requisiverint, ut quantumvis, sicut ad ceteros Actus Capitulares,

lares, ita etiam ad Electionem, & ipsam etiam Postulationem, quando cum alia Postulatione concurrat, majoris partis consensus requireretur & sufficeret: ad Electionem tamen eum Postulatione concurrentem suffragiorum tertia parte major numerus sufficeret: ad istam verò requirerentur duæ partes tertiæ, in quibus vis Capitularis tota consistere censeretur per *text. l. Nulli. 3. l. Planè 4. ff. Quod cujusque Universit. nom & c. Cum nobis 19. De Electione* secundum integram ejus lectionem ab Emmanuele Gonzalez relatam. Circa hæcenus dicta

Dubium est primò, an ad Alienationem requiratur Capituli consensus Expressus, vel sufficiat Tacitus? quod oritur ex *c. Irrita 1. & c. Continebatur 2. De ijs, que sunt à Prælat. quorum* textuum priore irrita pronuntiatur Episcoporum Donatio, vel Venditio, vel Commutatio rei Ecclesiæ, facta absque Clericorum *Collaudatione & Subscriptione*: quod sine Expresso consensu fieri nequit; ut de Subscriptione per se: de Collaudatione ex eo constat, quod *Collaudare* sit simul laudare & approbare, quod voce, nutu, vel alio signo externo fieri solet, ut probè advertunt Gonzalez *in c. Continebatur cit. n. 2. & Donatus Præx. Regul. Tom. 2. tract. 14. q. 12. n. 3.* posteriore autem firmum robur adstruitur Concessioni Decimæ, ab Abbatissa factæ, *Conventu sciente, & non contradicente*; ac proinde cum consensu solum Tacito: qui per scientiam Capituli, ejusque non contradicentis taciturnitatem habetur, secundum receptam Gloss. *ibi v. Non contradicente*, & alios DD. passim. Quos textus, ut ab Antinomix vitio absolvant Interpp. non pauci, priorem de magnæ aut saltem notabilis: posteriorem verò de modicæ rei *arg. can. Terrulas 12. q. 2. eum Innocentio & Rebuffo De Decimis q. 9. n. 34.* Alij verò plerique illum de Perpetua, ut sunt, Donatio, Venditio, Commutatio: hunc verò de Temporalibus solum Concessione, ut est Locatio, intelligunt: & ad illam Expressum requiri, ad hanc verò Tacitum Capituli consensum sufficere volunt cum Redoano *De Reb. Eccles. non alien. Rubr. 25.*

n. 17. & Feliciano Oliva De Foro Eccles. p. 2. quest. 43. n. 45. pro sua sententia generalem Lusitanix praxin allegante. Rationem reddit Vivianus in Ration. c. Continebatur cit. quòd in Concessione solùm Temporali minus periculum læsionis sit, quàm in Perpetua Alienatione Gloss. in c. 1. V. Perpetuis, De reb. Eccles. alien. in 6. & propterea cautelâ majori in hâc, quàm illâ sit opus c. Ubi periculum 3. De Elect. in 6. & l. 1. §. Sed & si quis 9. ff. De Carbon. edicto.

16 Nobis, etsi posterior hæc conciliatio, & doctrina probeatur, non tamen displicet expositio Carvalli in c. Raynutius, De Testament. p. 2. n. 333. existimantis, posteriore, sive c. Continebatur cit. textu, nomine Decima non immediatè ipsum Jus, aut fructus Decimales, sed Beneficium Ecclesiasticum venire: & de M. Huberti Clerici ad illud Præsentatione, non alicujus Juris aut fructuum temporali Concessione agi; quia, ut ex integra ejus lectione, à Gonzalez relata, constat, ejus Decimæ à Monasterij Exempti Abbatissa facta Concessio, ab Episcopo est confirmata, in eaque M. Hubertus Investituram per Clavem, & Librum accepit: quibus Beneficij Ecclesiastici Canonica Institutio, & in ejus possessionem Missio significatur, non Approbatio sive consensus in Alienationem; quia, ut art. 5. statuetur, Exemptis ad Rerum immobilium Alienationem Episcopali consensu non est opus. Contrà ad Beneficium Ecclesiasticum Diocesenum etiam ab illis præsentato, necessaria est Institutio Episcopi c. Ex frequentibus 3. De Instit. Panormit. ibi n. 3. & Barbosa n. 1. & 2. & Investitura sive Missio in possessionem: quæ Archidiacono committi solet c. Cum satis 4. c. Adhac. 7. §. fin. De Officio Archidiac. & Barbosa ibi n. 6.

17 Dubium secundò est, an exigatur consensus Capituli Congregati? singulariter, & seorsim præstitum sufficere cum Sylvestro V. Alienatio, quest. 5. volunt Vasquez De Redit. Eccles. cap. 2. §. 2. dub. 12. n. 42. & Tamburinus De jure Abbat. Tom. 3. disp. 13. q. 4. n. 7. cum, quòd à Capitularibus etiam seorsim præsti-

præstitus verè sit consensus Capituli: tum verò; quòd Congregatorum consensus, specialis & proprius sit Electionibus.

Sed melius Capituli, cum potest, congregati Consensum, cum Hostiensi aliisque *allegat. exigunt cit. Redoanus, Rubr. 18* 28. *Casu 5. n. 11. Palao Tract. 12. Diss. unic. p. 14. n. 9. & Donatus Tract. cit. quest. 13. n. 2.* partim; quòd SS. Canones ad Immobiliùm Alienationes exigant consensum Conventûs aut Capituli *c. Continebatur. cit. c. Cum Nos. 3. De ijs, qua à Prælat. Clement. 1. & 2. De Reb. Eccles. alien. & c. 1. eodem Tit. in 6.* consensus autem Capituli vel Conventûs propriè tantùm dicitur, qui est Capitularium congregatorum sive Collegialis: partim verò; quòd *c. Irrita cit. exigatur, ut fiat cum Clericorum sive Canonicorum Collaudatione*, hoc est, ut simul laudent, & approbent Alienationem, de qua agitur in Tractatu Capituli; Collaudatio enim est voluntas, sive sensus multorum, ad quos pertinet, simul junctus, ut ait Redoanus *Rubr. 30. n. 6.* Nec immeritò; quia, si seorsim præstitus sufficeret, minùs liber, providus & utilis esset Ecclesiæ: cujus rerum dilapidatio multò expeditior esset Prælati, Consensum in favorem suum & Ecclesiæ vel Monasterij præjudicium faciliùs obtenturis, si ad ipsa pertinentium rerum Alienatio, suffragijs seorsim rogatis, posset decerni.

Neque, ut Sylvester ait, verum est, quòd Consensus Congregatorum proprius sit Electionibus; eum enim alijs Vniversitatum & Collegiorum actibus, præsertim, quibus iis præjudicari potest, communem esse patet *ex c. cit. l. Nominaciones 27. C. De Appellat. & inde in Decretum translato §. Nominaciones, can. Ei, qui 2. q. 6.* Nominaciones & c. citra Concilium publicum factas, tanquam invalidas reiiciente: & *c. Cum accessissent 8. princip. ibi Tanquam quòd de communi assensu Canonicorum fuerit constitutum, & §. Quocirca, ibi, Si constiterit Canonicos communiter statuisse, de Constitut.*

Dubium tertio est, an Consensus Capituli necessarius sit

Episcopo alienaturo res Immobiles Ecclesiæ Cathedrali inferioris? Non quidem Collegiatae vel Conventualis; hujus enim proprio Prælati Collegij tantum sui, & auctoritate Episcopali, non etiam Capitularium Ecclesiæ Cathedralis consensu opus esse, ex communi sensu tradunt Rodriquez *22. Regul. Tom. 1. quest. 27. art. 1.* & Oliva *cit. quest. 43. n. 62.* Sed Collegium non habentis: de qua dubitandi ratio pro una, oritur ex generalitate *can. Sine exceptione cit. c. 1. & seqq. De ijs, qua à Pralat. &c.* hi enim textus, cum ad Prælati Alienationem Capituli consensum exigant indistinctè, generaliter & indistinctè videntur accipiendi *arg. can. Consulvisti 2. q. 5. & Summa l. In pretio, ff. De Publ. in rem act.* pro altera verò parte ex *c. Cum Apostolica 7. eodem Tit.* ad faciendam ab Episcopo Decimarum, ad unam Ecclesiam spectantium, translationem in aliam, Capituli consensu non requisito, permittente. Propter quas rationes, in propositæ Dubitationis resolutione non parùm variant DD. Nos eam expediendam censemus ope Distinctionis; vel enim hujusmodi Ecclesiæ Rem immobilem, ut ferè solet, alienat proprius ipsius Rector aut Beneficiatus, vel, ut ex causa aliquando potest, Episcopus? Si prius, Rectori quidem & Beneficiato auctoritate Episcopi, tanquam Superioris sui immediati, non tamen huic Capituli sui Cathedralis consensu est opus. Si posteriorius, & Alienationis author est ipse Episcopus: Capituli sui Cathedralis consensum ipsi necessarium esse, desumitur ex *Clement. 2. De Reb. Eccles. alien. & cum Panormit. in c. Irrita cit. n. 5.* docent Covarruvias *lib. 2. Var. cap. 17. n. 1.* Garcias *De Benef. p. 12. cap. 3. n. 11.* Molina *Tract. 2. de 1. & 1. diss. 468. n. 14.* & Oliva *cit. n. 62.* Ratio utriusque est; quia *vi text. cit. uti & c. 1. De Reb. Eccles. alien. in 6.* Capituli Consensus necessarius tantum est Prælati alienanti: qualis Episcopus solum est casu posteriore.

22

Neque posteriori istius Resolutionis parti obstat text. *c. Cum Apostolica cit.* quia ejus casus specialis, & exceptio est à
Regula,

Regula, ad Alienationem Prælati consensum Capituli generaliter exigente, eximens casum, quo Laicus Decimas ab Episcopo vel inferiore Prælato jam ante Concilium Lateranense in Feudum acceptas, cum, ut suæ restituat, induci non potest, alteri Ecclesiæ donat; hujusmodi enim illarum donationem, sive ab una Ecclesia in alteram translationem, cum solius Episcopi Diocesani consensu factam Innocentius III. ratam omnino esse voluit *c. cit.* quod Ecclesiæ saltem Vniversali utiliùs, convenientiùs, honestiùsque sit, hujusmodi Decimas ab alia Ecclesia possideri, quàm stare, & perseverare in manibus Laicorum *c. Prohibemus 19. De Decimis*, præsertim eas detinentium injustè; cum particulares Ecclesiæ omnes membra sint Vniversalis *can. Novatianus 1. q. 5.* & propterea Ecclesia ad quam ejusmodi Decimæ de Jure pertinebant, ut alteri conferantur, facillè acquiescere debeat & præsumatur, Panormit *in cit. c. n. 10* Barbosa *ibid. n. 6.* & Suarez *de Relig. Tom. 6. lib. 1. cap. 26. n. 13.* ubi ait ex pia dispensatione Ecclesiæ fieri, ut hoc casu aliter, quàm de rigore Juris deberet, restitutio Decimarum à Laicis fiat. Ex speciali autem hac dispositione tantùm abest, ut aliquid inferatur contra Capitularis consensus necessitatem, ut hæc ex illa, tanquam exceptione, potiùs stabiliatur; quia Exceptionis ea natura est, ut Regulam in contrarium potiùs firmet quàm infringat, *l. Quæsitum 12. §. 43. ff. De fundo instructo.* Gloss. *in Rubr. De R. J. in 6. Decius ibid. n. 20.* & *inc. Cùm dilecta, De Confirmat. utili, n. 6. & 7.* & Everardus *Legal. argum. loco ab Exceptione n. 1.*

ARTICULUS IV.

De Ejusdem Subscriptione.

SUMMARIUM.

1. Ista exigitur ad Donationem, Venditionem, Permutationem:	3. Imò ejus in Donatione &c. necessitatem passim sustulit Consuetudo:
2. Non alias Alienationes.	4. Cui

L 3

4. Cui

4. Cui aliqui nullam:	Jure validam aliqui:
5. Alij omnes Solemnitates:	10. Alij melius nullam censent.
6. Nos non quidem omnes:	11. Capituli parti majori in Ec-
7. Quamcunque tamen in par-	clesiæ damnum subscribere
ticulari:	nequit minor.
8. Et Subscriptionem etiam, tol-	12. Quin incurrat pœnas c. Si
lendi, vim tribuimus.	quis 6. de Reb. Eccles. alien.
9. Sine ista Donationem &c. de	

1 **T**ertia Solennitas est Subscriptio ad rei Ecclesiæ Immobili-
lis Donationem saltem, Venditionem & Permutationem
requisita *can. Sine exceptione* 12. q. 2. & c. *Tua* 8. §. *Irrita*,
De iis, qua à Pralat.

2 Eandem generaliter ad quoscunque Actus & Contractus,
quibus ejusmodi res Immobiles aut mobiles Pretiosæ alienantur,
exigere non nemo videtur propter paritatem rationis. Sed re-
verà paritas non est; quia Donatio, Venditio, & Permutatio sunt
magis propriè dictæ Alienationes quàm alij Contractus; cùm per
illas non tantùm jus aliquod, aut solùm utile, sed directum eti-
am rerum Dominium in alterum transferatur, aut saltem de eo
transferendo agatur *l. 1. C. De Fundo dotali l. Alienatum* 67. ff. *De*
V. S. Neque, si paritas esset, hoc ipso idem Juris in ceteris,
quod in relatis alienandi modis foret; cùm Regulæ instar re-
ceptum sit, Subscriptionem & Scripturam ad Contractus vel
actus substantiam non exigi præterquam in casibus Jure ex-
pressis *l. Pactum* 17. C. *De* Panormitinc. *Irrita cit. n. 4.* Re-
doanus *De Reb. Eccles. n. alien. Rubrica* 29. n. 1. & Molina
Tract. 2. De J. & J. disp. 468 n. 7.

3 Quin de Consuetudine etiam in Donatione, Venditione &
Permutatione hodie passim, non ab ipsis Capitularibus in ejus-
modi Contractum consentientibus, sed manu Notarij publici de
Tractatu & Consensu majoris partis Capituli testificantis, Sub-
scriptionem fieri, cum *citt. aliisque DD. testantur Bonacina*
disp. 3. De Contract. quest. 8. p. 4 n. 7. & *Ascan. Tamburiu. De*
Jure Abbatum Tom. 3. disp. 13. p. 4. n. 10. Hanc

Hanc de Consuetudine doctrinam in dubium & contro-
 versiam vocat noster Everardus, illi, quancumque temporis 4
 sit, Subscriptionis necessitatem & ceteras Ecclesiasticæ Aliena-
 tionis Solennitates tollendi minuendique vim negans, etsi eas
 Consuetudine augeri posse concedat *Vol. 2. Consil. 19. n. 62. &*
75. Ratio, quâ movetur, unica est; quòd Subscriptionis, & reli-
 quæ Solennitates rationabiles ob causas à Jure sint introductæ:
 & illam præsertim non omitti, Ecclesiæ multùm interfit, ut in
 Alienationem consentiens, eique in casu non licito subscribens
 puniri queat juxta *text. can. Non liceat 12. q. 2. & c. Si quis 6.*
De Reb. Eccles. alien.

Alij contrà Consuetudini tantam adstruunt vim, ut Ec- 1
 clesiasticæ Alienationis Solennitates non solùm minuere, sed
 cum Subscriptionem ceteras omnes abrogare possit, ex ratione;
 quòd Originem suam & necessitatem omnes debeant Juri Hu-
 mano, Imperiali & Ecclesiastico: quorum utriusque Consuetu-
 dine derogari posse, constans est sensus DD. patetque ex *l. De*
quibus 32. in fine ff. De LL. & c. fin. De Consuet.

Nobis inter has extremè oppositas sententias placet media: 6
 quæ Consuetudini, sicut propter rationabilitatis defectum om-
 nes Solennitates abrogandi, & Prælati res ac bona etiam Im-
 mobilia, & Pretiosa alienandi omnino liberam, & absolutam
 facultatem tribuendi vim negat, ita vim Subscriptionis, & cu-
 juscunque alterius particularis Solennitatis necessitatem tollen-
 di, & novas introducendi augendique, ei haud gravatè con-
 cedit cum Panormit. *in c. Nulli §. De Reb. Eccles. alien. n. 6. &*
Redoano Rubrica cit. n. 10.

Prioris partis ratio est; quia ex una, Consuetudo quæcun-
 que, ut rationabilis sit, oportet *c. fin cit* cum sit Lex non scripta,
 & pro Lege suscipiatur *can. Consuetudo dist. 1. § Constat. Instit.*
De I. N. G. & C. Lex autem rationi congrua esse debet. can.
Lex erit, dist. 4. Ex altera verò parte Consuetudo Prælati aliis-
 que Administratoribus rerum Ecclesiasticarum, omnino libe-
 ram

ram & ab omni Solennitate absolutam, Alienationem concedens, hoc ipso, quòd gravis, & damnosa sit Ecclesiis, earum Res & Jura dilapidationis periculo obnoxia faciendo, rationalis non est per *text. c. 1. de Consuet. Glosam ibi V. Consuetudines. Panormit. n. 1. aliòsque Interpp. & DD.*

7 Posterioris autem; quia Subscriptio & reliquæ Solennitates, ut omnes facilè concedunt, creaturæ sunt Juris Humani: istiùsque Conditoris, & Successorum voluntate moraliter perseverante conservantur: sicut augeri, ita etiam minui ac tolli singulæ possunt, nõ obstante rationalitate Legis, quæ sunt introductæ; quia nõ raro ea, quæ rationaliter & consultò ordinata sunt, postmodùm consultiùs rationaliùsque revocantur per *text. c. Alma 24. princip. De sent. Excommunicat. in 6.* quod circa quamcunque solennitatem eveniret, si Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati alià ratione aut Alienationis Solennitate præscripta, consuleretur. Cur id fieri nequeat per viam Consuetudinis? quæ, si à Jure reprobata non sit, Legibus derogandi, eisque præscriptas Solennitates, & pœnas abrogandi, vim non minorem obtinet, quàm ipsæ Leges: & pro rationali habentur, si quod eâ receptum aut sublatum est, Legali auctoritate tolli potuit vel introduci, juxta doctrinam Sylvestri *V. Consuetudo n. 2. in fine*, à Rocho de Curte *in Enarrat. c. Cùm tanto de Consuet. sect. 2. n. 15.* non obscure, & clarè satis receptam à Soto *lib. 1. de Justit. quest. 7. art. 2. V. Quàm verò & Barbosa in c. cit. n. 11.*

3 Neque Subscriptiois, etsi ad præstiti consensùs in non licito, & in licito casu legitime celebrati contractùs probationem magram hodie esse agnoscamus, tanta tamen necessitas esse nobis apparet, ut ejus abrogatæ defectum, alia ratione, eique succedanea nova Solennitate suppleri, non posse existimemus; postquam suppletum vidimus defectum consensùs duorum vel trium Comprovincialium aut Vicinorum Episcoporum, qui Ecclesiæ suæ res ex Necessitatis vel Utilitatis causa alienaturò

alienaturo Episcopo necessarius quondam fuit, per *text. can. Hujusmodi §. Quòd si 10. q. 2. & tradita à Gonzalez in c. 1. De ijs qua à Pralat. n. 6.*

Porrò, ubi Consuetudo, quoad propositam Capituli Subscriptionem, Juri scripto non derogavit, an ea ad legitimè præstiti ab illo consensùs probationem duntaxat, vel ipsius Alienationis valorem & substantiam exigatur, dubium, & ratio dubitandi est; quòd substantia Contractùs regulariter habeatur per legitimum consensum contrahentium, non per Scripturam: & ex parte consensùs Prælati, ut legitimus sit, plùs non exigatur, quàm ut à majori parte Capituli, & Superiore approbetur: hisque eum ipsius, & ejus, in quem alienatio fit, consensu concurrentibus, contractus teneat ante omnem Descriptionem & Subscriptionem. Atque ita cum Baldo in *Auth. Hoc jus C. De SS. Eccles. Bellamera in can. Sine exceptione cit. §. Tertio queritur, & alijs sentiunt Redoanus Rubr. 30. casu 6. n. 12. & Wagnereck in Exegesi c. Irrita cit. allegans Panormit. cit. n. 4.*

Sed malè; quia Interpres iste, etiam ab Innocentio in *c. cit. 10* traditam Regulam de Scriptura, non nisi in casibus Jure expressis, necessariam approbet: ejusque in Ecclesiasticis Alienationibus necessitatem in pluribus locis Consuetudine sublatam asserat: ab ista tamen abstrahendo & de Jure, non minorem Subscriptionis quàm consensùs Capitularis necessitatem agnoscere videtur. Nec immeritò; cùm eam ad trium relatarum strictè acceptæ Alienationis specierum valorem exigì, disertè exprimat *c. Irrita cit.* cujus textu relatum Synodi apud Valentiam sub Papa Damaso anno 374. jam celebratæ Decretum ita habet: *Irrita erit Episcoporum Donatio vel Venditio vel Commutatio rei Ecclesiastica absque Collaudatione, & Subscriptione Clericorum: cui consonant Concilium Carthag. IV. can. 32. Leo Papa can. Sine exceptione cit. & Innocentius III. c. Tua nuper. 8. De ijs qua à Pralat. ejusmodi rei Venditionem & Commutationem, eorundem Subscriptionem non mutam, irritam pronuntiantes; ut proinde*

non malè Pirrhing *Method. Jur. Canon. lib. 3. Tit. 10. n. 3.* Casibus specialibus, ad valorem actûs Scripturam de Jure exigentibus, accenseat tres propositos modos strictè acceptæ Alienationis.

- ¶ 1 Magni etiam in praxi usûs & momenti dubium est, utrùm Alienationi, à Prælato cum majoris partis Capituli consensu decretæ, subscribere teneantur, qui consensu suo illam non approbârunt. In quo, si plurium consensu decretam Alienationem rationabilem justamque, & Ecclesiæ utilem agnoscant: in eam consentientibus accedere, & subscribere minorem partem teneri, ex communi DD. sensu volunt Peyrin. *Tom. 1. De Privileg. Constit. 9. Julij 11. n. 8.* & Donatus *Prax. Regul. Tom. 1. p. 2. tract. 14. q. 14. in fine.* Si verò Alienatio Ecclesiæ damnosa esse videatur: & saltem, si Ecclesiæ damnum ac præjudicium evidens sit, quin malè alienantium pœnas incurrat, majoris partis concluso subscribere non potest juxta *c. Si quis 6. De Reb. Eccles. alien.* imò appellare, ut aliqui: vel saltem, ut vult Panormit. *in c. Contrinebatur 2. De ijs que à Pralat. n. 9.* contradicere tenetur juxta *c. Si quis cit.* Cujus ratio esse potest; quòd in iis, quæ concernunt factum Vniuersitatis vel Collegij, regulariter quilibet, qui de isto est, votum suum exprimere ex debito Officij teneatur; ne, si taceat, habeatur pro consentiente, secundùm Regulam 43. *in 6. Innocentius in c. 1. eodem Tit. n. 4. Panormit. ibid. n. 13.* & Donatus *tract. cit. q. 17.*

ARTICULUS V.

De Consensu Superioris.

SUMMARIUM.

1. Necessarius hic Immobilia alienatur.
2. Superior non-Exemptorum est Episcopus:
3. Sede

3. Sede Vacante Capitulum:	12. Exemptis necessarius est consensus Papa:
4. Non Vicarius, sine mandato speciali:	13. Nisi subsint Generali.
5. Neque Episcopus loci, ubi res sita:	14. Et Huic Consensus Apostolicus, seclusis Privilegijs:
6. Sed alienantis.	15. Quibus hodie est derogatum.
7. Differentia inter Decretum & Consensum:	16. Patroni consensus requirendus, ex Honestate:
8. Et Alienationem Ecclesie & Minoris.	17. Non Necessitate,
9. Expeditio c. Ut super 8. de Reb. Eccles. alien.	18. Saltem Laici:
10. Episcopus alienat sine Archiepiscopi,	19. Imò etiam Ecclesiasticis.
11. Et Comprovincialium consensu.	20. Nisi reservatus sit in Fundatione:
	21. Vel bona Ecclesia in Feudum data:
	22. Vel aliud exigat jus speciale.

Quarta Solennitas est Consensus Superioris, ad earundem rerum Alienationem, sicut à Secularium: ita etiam à Regularium Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælati faciendam, requisitus *Auth. & can. Hoc Jus porrectum C. De SS. Eccles. & 10. q. 2. can. Abbatibus, can. Placuit. 12. q. 2. & can. in Venditionibus 17. q. 4.* quorum textuum dispositioni non derogavit Pelagius Papa, de rebus Monasterij disponendi potestatem totam Abbatibus adstruens *can. Nullam 18. q. 2.* quia textu isto non Episcopi, sed Monachorum potestati est derogatum: & Abbati, sicut illorum secundum Regulam gubernatio ita rerum Monasterij (extra casum Alienationis) omnino libera & ab ipsis independens administratio stabilita, Turreremata in *can. cit.* & Tamburinus *De Jure Abbat. Tom. 3. disp. 13. q. 5. n. 1.*

Porro Superior, respectu Ecclesiarum, & Monasteriorum non-Exemptorum per *text. cit.* est Episcopus vel Archiepiscopus

pus in propria sua Diœcesi, vel alius Prælatus Jurisdictionem quasi-Episcopalem obtinens in Territorium, & Populum pleno Jure sibi subiectum, Gloss. in *Clement. l. V. Proprij, De Reb. Eccles. alien.* & Sede Episcopali vacante ejus Capitulum, Gloss. in *Clement. Unic. V. Conferantur, De Rerum permutat.* quia Alienationi auctoritatem præstare actus est, non Ordinis, sed Jurisdictionis Episcopalis: quæ Sede vacante penes Capitulum residet, per text. c. *His quæ, c. Cùm Olim, De Maiorit. & Obed.* ubi Panormit. n. 2. & Franc. de Pauinis de *Off. & potest. Capit. Sede vac. p. 1. quest. 10. n. 12.*

4 Non etiam Officialis, sive Episcopi, & Sede Vacante Capituli Vicarius generalis; quia Decreti sive auctoritatis in Alienationibus & Transactionibus rerum Ecclesiasticarum interpositio exigit mandatum speciale, Sbrozzius de *Vicar. lib. 2. quest. 118. n. 2.* & Pellegrin. *prax. Vicar. p. 1. sect. & subs. 2. n. 55.* sine quo ejusmodi res, etiam in casibus Episcopo permissis, Vicarius nequit alienare, Sbrozz. *ibid.* & Barbosa, de *Off. & potest. Episc. alleg. 54. n. 106.*

5 An autem Episcopi Diœcesis, in qua Ecclesia vel Monasterium, de cujus rei Immobilis Alienatione agitur: vel potius ejus, in qua res sita est, auctoritas exigatur, dubium & dissensio non levis est inter DD. Vtriusque enim auctoritatem desiderat Bald. in *l. Si pradium 16. C. de Præd. minor.* quod utriusque Episcopi intersit. Vtriuslibet autem interventum sufficere vult Bartolus in *l. cit.* propter text. *l. Si pradium cit. & l. Magis puto §. 12. ff. De rebus illorum, qui sub Tutela:* quarum LL. utraq; ad Alienationem rei Immobilis alicujus minoris (ac proinde Ecclesiæ ejus jure gaudentis c. 1. & c. *Auditis 3. De in Integ. restit.*) Decretum Judicis: & priore quidem loci, in quo res sita, posteriore autem Domicilij exigi; & alterius duntaxat interpositio sufficere videtur Gomez, *Tom. 2 Var. cap. 14. n. 17.* Molinæ *Tract. 2. De l. & l. disp. 224. n. 29* & Brunemanno in *l. Si pradium cit. n. 3.* Contra determinatè Episcopi loci, in quo res sita est

est, consensum exigit Glossa in can. In Venditionibus cit. V. Eodem, arg. l. cit. & c. Sanè 3. de Foro compet. Ubi Controversiæ, super re Ecclesiastica ortæ, cognitio præ alijs adstruitur Episcopo loci, in quo illa est sita.

Denique Episcopi, cujus Jurisdictioni Ecclesia vel Monasterium, de cujus rei Alienatione agitur, auctoritatem sive consensum necessarium & sufficientem esse, cum Archidiacono in can. In Venditionibus cit. n. 3. Innocentio & Anchorano in c. Pastoralis, de Privileg. aliisque docet Redoanus De Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 1. n. 38. & Pirrhing, Method. Jur. Canon. lib. 3. tit. 13. n. 49. quorum sententia conformior est Sanctionibus Ecclesiasticis & Rationi. Illis quidem; quia exigunt consensum ejus, à quo ordinatus est Prælati Domus sive Monasterij, cujus res est distrahenda; ad hunc enim, tanquam proximum Superiorem, Prælati electi Confirmatio & Benedictio de Jure spectat, c. 1. De supplenda neglig. & c. Cum contingat, 11. De atat. Tamburin. Tract. cit. tom. 1. disp. 6. q. 2. & disp. 11. q. 9. n. 1. Huic verò, sive Rationi; quia in Alienatione Ecclesiastica exigitur Consensus, sicut Capituli, sive Conventus Ecclesiæ vel Monasterij: ita etiam Episcopi, cui ex officio incumbit curare, ne illa vel istud rerum Immobilium aut mobilium Pretiosarum Alienatione dispendium & damnum patiantur: cujusmodi cura non Episcopo loci, in quo res sita, tanquam alieno, sed Ecclesiæ vel Monasterij, de cujus rei Immobilis, aut Pretiosæ mobilis Alienatione agitur, tanquam proprio ejus Pastori ex officio incumbit. Confirmatur; quia, ne Immobilium Alienatione rerum suarum dispendium patiatur, periculum subit sola Ecclesia vel Monasterium alienans: non res, de cujus Alienatione agitur; ac proinde non istius, sed illius Episcopi cognitione & consensu opus erit. Vnde corrui ratio & opinio Baldi; quia sicut alias Solennitates, ita etiam Consensum Superioris SS. Canones exigunt, non propter interesse qualecunque, sed quod versatur in conservatio-

ne, aut amissione rerum Immobilium, aut mobilium Pretio-
larum: quòd, cùm solam Ecclesiam alienantem afficiat, istius
potiùs Superioris euram attingit, quàm Episcopi, cujus Juris-
dictioni subiectus est locus, in quo sita est res.

7 Neque magis fundata est opinio Glossæ; quia inter Cogni-
tionem judicalem & Consensum in Alienationem latum est
discrimen; cùm illa competat ratione rei in Territorio sitæ *c.*
fin. De Foro compet. iste verò ratione Ecclesiæ & Prælati alienan-
tis, ut hujus potestas relaxetur, & illius indemnitati pro-
spiciatur. Vnde, sicut de quæstione super ipsa re orta cogno-
scere potest Judex, in cujus Territorio ea est sita: ita in Aliena-
tionem consentire spectat ad Superiorem, cujus Jurisdictioni
Ecclesia, & Prælati alienans subiiciuntur: qui est Episcopus
loci, in quo Ecclesia, vel Monasterium est situm per *ext. can.*
Omnes Basilica 16. q. 7. c. Cùm olim 18. juncta Gloss. penult. & fin.
De Præscrip. c. Constitutus 6. & seqq. De Relig. Domibus.

8 Neque tuum Nobis sensum persuadet Bartolus; cùm quia
aliæ pro Minoris Civili, & aliæ Solennitates eodem & Canoni-
co Jure præscriptæ sunt pro Alienatione rerum Ecclesiasticarum:
tum verò; quia illo ad Alienationem Immobilium Minoris re-
quisitum Decretum, est judiciale, & in ipso actu præstatum:
non item Consensus Episcopalis: qui hoc ipso, quòd Prælati
alienantis potestatem relaxet, Alienationem præcedere solet,
& debet *citt. Archidiac. in c. 1. De Reb. Eccles. alien. in 6. & Re-*
doanus n. 43. & 44.

Dubium etiam, & Controverfia inter eosdem est, an Su-
perioris, scilicet Archiepiscopi, aut si talem non habeat, Papæ
consensus & autoritas necessaria sit Episcopo alienanti bona
Mensæ suæ, vel etiam Capitularis? Non quidem post Consti-
tutionem Pauli II. sive *Extravag. Ambitiosa, De Reb. Eccles. a-*
lien. aut eùm ad Alienationem, inconsulto Superiore, se non de-
venturum juravit; illa enim, ubi usu recepta est, & juramen-
to, cùm de re licita imò laudabili sit, standum est, juxta Regu-
lam

Iam e. *Cum contingat*. 28. De *Jurejurando* c. *Licet*, eodem Tit. in 6. & c. *Quamvis*, de *Pactis* in 6. Sed de Jure communi & *Extravag. cit.* antiquiore: ex cuius dispositione Episcopo, ejusmodi Immobilia alienaturo, præter Capituli, etiam Archiepiscopi, sui Metropolitanani vel Papæ consensu opus esse cum Gloffa in c. 1. V. *Defensore*, De *Reb. Eccles. alien. in 6.* existimat Baldus in *Auth. Hoc Jus cit.* & Bonacina De *Alienat. Bonorum Eccles. q. unica p. 4. & n. 4.* arg. c. *Ut super 8.* eodem Tit.

Sed istius *textus* dispositio specialis locum tantum habet in Episcopo ad consensum Apostolicum requirendum obligato vi à se præstiti juramenti: alio autem hujus, aut Archiepiscopalis consensûs necessitas expressa non reperitur. Contra verò pluribus *textibus* ad Alienationem Episcopi, præter Capitularem vel Clericalem Consensum & Subscriptionem, nihil exigitur: ut patet ex *can. Placuit. can. Sine exceptione 12. q. 2. c. 1. De jis, quæ à Pralat. & cc. Pastoralis 9. ibid. & 7. de Donat.* Unde meritò ipsi ad suæ vel Capitularis Mensæ bonorum Alienationem de Jure antiquo, ac proinde, ubi *cit. Extravag.* & ejusmodi Juramenti præstatio usu recepta non est, etiam hodie Archiepiscopi consensu opus esse cum Innocentio & Hostiensis in c. 1. *cit.* aliisque negat Redoanus *Casu. 1. cit. n. 45. & 50.* ex ratione; quòd Legislator Ecclesiasticus hujusmodi Consensûs si interventum desiderâssent, mentionem utique non omisisset: ac proinde eum hoc ipso, quòd omiserit, nec desiderâsse præsumatur arg. c. *Ad audientiam, de Decimis,*

Neque huic Resolutioni obstat *can. Hujusmodi §. Quòd si,* 11. 10. q. 2. ad Ecclesiæ rerum distractionem exigens Comprobationem, & Subscriptionem duorum vel trium Comprovincialium, aut vicinorum Episcoporum; quia § *cit.* ex Concilio Agathensi c. 7, desumpta dispositio Consuetudine, contraria si ve non-usu, memoriam hominum excedente, jam pridem est antiquata, teste Bellamera in *can. Abbatibus cit. apud cit. Redoanum n. 56.*

Mona-

- 12 Monasteriorum, uti etiam aliarum Ecclesiarum Exemptarum Superior, cujus authoritatis interventum, sive consensum ad illa & has pertinentium rerum Alienatio exigit, est Papa: cujus Jurisdictioni, vi Privilegij Exemptionis, immediate subijciuntur, Glossa in *Clement. 1. De Reb. Eccles. alien. V. Proprij.* Qua in re tamen à DD. adhiberi solet distinctio inter Monasteria à Jurisdictione quidem Episcopi Exempta, sed tamen subiecta alicui sui Ordinis Prælato vel Abbati Generali, vel aliàs
- 13 in ea obtinenti Jurisdictionem quasi-Episcopalem: & ea, quæ tali subiecta non sunt: & posteriorum quidem Abbati vel alij Prælato immediato ad Immobiliùm Alienationem præter maioris partis sui Conventûs, etiam Papalem consensum necessarium, cum Glossa *cit.* tradunt Panormit. in *Clem. cit. n. 9.* Francus in *c. 1. eodem Tit. in 6. n. 23.* quia huiusmodi Abbatis vel Prælati proprius, & immediatus Superior est Papa. Priorum autem Abbatibus, aliisque Superioribus localibus sufficit authoritas sive consensus Generalis Præpositi, &c. & aliquando ex istius concessione solius Provincialis, in eos, eorumque Monasteria exercentis Jurisdictionem quasi-Episcopalem, ut cum *cit.* tradunt Suarez *tom. 4. De Relig. lib. 2. cap. 27. n. 13.* & Tamburin. *quest. 5. n. 2.* Ipsi tamen Abbati vel alteri Prælato Generali ad proprij Monasterij Immobiliùm Alienationem, præter Conventûs sui, etiam Apostolicum consensum necessarium esse, cum Redoano *l. cit. n. 77.* & communi aliorum docet *cit.* Tamburin. *disp. 13. q. 5. n. 2.*
- 14 Rectè tamen hîc Suarez *cit. cap. 27. n. 13.* de Religiosis Ordinibus monet, quando Præpositi, Generalis necessarius, aut Provincialis consensus sufficiens sit, spectandas esse cujusque Ordinis Constitutiones, Consuetudines & Privilegia Apostolica: vi quorum, præsertim à Gregorio XIII. in Bulla, quæ incipit *Apostolica Sedis*, die 18. Decemb. 1576. editâ, ita concessorum, Præpositus & Congregatio Generalis Societatis Jesu, & vi Communicationis Privilegiorum, aliorum etiam Ordini-

num Abbates & Capitula Generalia, secundum *cit.* Tamburinum *n.* 2. bona Stabilia sive Immobilia, & mobilia Pretiosa exigente aut suadente iustâ causâ alienare, Papa inconsulto, possunt, Molina *tract.* 2. *de* 1. & 1. *disp.* 468. *n.* 13. & Tamburinus *disp.* *cit.* q. 6. *n.* 1. ubi varia ejusmodi aliorum Ordinum Privilegia refert.

Verum hodie ex Decreto Congregat. Cardinalium Interpp. 15
Concilij Tridentini, Urbani VIII. jussu. 7. Septemb. 1624. edito, memorata facultas Ordinum Præpositis & Congregationibus, vel Capitulis Generalibus est adempta, ut jam res & bona Immobilia, & mobilia Pretiosa alienare, Hypothecæ subijcere, ultra triennium locare, in Feudum vel Emphyteusim concedere, nisi in casibus jure permissis, eis perpetuos Vitalitios census imponere, sine ipsius dictæ Congregationis expressâ in Scriptis, & gratis concedendâ licentiâ, sub pœna privationis Officiorum suorum omnium, Vocisque tam activæ quam passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ipso facto incurrendâ, amplius non possint, Tannerus *Tom.* 3. *disp.* 4. *de* *Justitia* q. 7. *n.* 193. & Tamburinus *quæst.* *cit.* *n.* 7.

Dubium denique est, an ad rerum Ecclesiasticarum Alie- 16
nationem, præter Superioris Ecclesiastici, etiam exigatur consensus Patroni? Hunc enim etiam de Jure requirendum, non obscure desumi videtur ex eo; quod Patronatûs jus, sicut *Honorificum & Utile*, ita etiam *Onerosum* esse perhibeatut à Joan. Andrea & Panormit. *in* *Rubric.* *De* *Jure* *Patronat.* *n.* 1. & in suis de isto *Tractat.* à Rocho de Curte *Princip.* *n.* 3. Julian. Viviano *lib.* 1. *cap.* & *n.* 2. traditâ, & ab alijs DD. receptâ ejus definitione: Patronisque à Jure imposuim sit *Onus*, sive cura sui Patronatûs Ecclesias defendendi non solum adversus Potentiores, ne opprimantur, sed etiam adversus earum Rectores, & Administratores, ne ipsarum Bona malè alienata dilapidentur, aut redditus in alios, quàm à Fundatoribus præscriptos usus, scilicet cultûs Divini & Fabricæ conservationem, salaria & sustentationem.

nem Ministrorum, alimenta aliásque necessitates pauperum convertantur, per *text. can. Filij*, *can. Decernimus* 16. q. 7. & *c. Generali* 13. *De Elect. in* 6.

Sed, etsi hæc ita se habeant: & propterea, cum Ecclesiæ rerum Alienationem Necessitatis aut alia legitima causa exigat, etiam Patroni consensum requirendum suadeat ratio Honestatis: & aliquando Utilitatis, redundantis in ipsam Ecclesiam, & ipsum alienantem; ne ab eo susceptæ Alienationis negotium, si Patrono non consulto damnosum, aut saltem Ecclesiæ non expedire, ex quacunque causa videatur, ab ipso ex Officio impugnetur juxta *can. cit.* ejus tamen consensum ad contractûs ex justa causa, & cum hætenus declaratis Solennitatibus celebrati substantiam & valorem necessarium non esse, cum Felino in *c. Cum accessissent*, *De Constit. n. 20.* Panormit. in *c. Unic. Ut Benef. sine diminut. n. 20.* Rocho de Curte, *Tract. cit. V. Onerosum n. 3.* Lambertino, *De Jure Patronat. lib. 3. quest. 2. art. 7. n. 2.* & Viviano *cap. cit. n. 19.* docet Laiman, *Tractatu De Rer. Eccles. alien. cap. 4. n. 58.* Ratio est; quòd substantialibus Alienationis Solennitatibus à Jure nusquam accenseatur, & præter Clerici Institutionem sine Patroni Præsentatione factam *can. Decernimus cit. c. Illud 8. & c. Ex insinuatione, 14. De Jure Patronat.* nullus actus, sine ipsius autoritate gestus, irritatus repertiatur, ut cum Anchorano *Consil. 72.* advertit Lambertin. *l. cit. in fine.* Imò à Concilio Tolet. IV. *can. Noverint. 10. q. 1.* relato decretum sit, *Conditores Basilicarum in rebus, quas eisdem Ecclesijs conferunt, nullam potestatem habere, sed juxta Canonum instituta, sicut Ecclesiam ita Dotem ejus ad ordinationem Episcopi pertinere.* Cui consonant textus *can. De Rebus 12. q. 2. can. In Canonibus 16. q. 1. & novissimè Concil. Trident. sess. 24. cap. 3. De Reformat.*

¶ 8 Neque aliud exposcit ratio Oneris Patrono imminentis; quia Vi istius, & *can. Filij*, aliorumque *text. cit.* Patrono saltem Laico, de Jure non Jurisdictio in Ecclesiam & Clericum

in

in ea Canonicè institutum, neque rerum ejus temporalium administratio, sed quædam duntaxat inspectio competit & cura, ne bonorum dilapidatione Ecclesia damnum patiatur; hoc enim, aut ea aliàs malè administrari si adverteret, à Jure impositi *Oneris* ratio exigeret, ut vel ejus Rectorem honestæ admonitionis conventionem compefceret ipse, vel Canonicæ distractionis severitate coercendum Prælato Ecclesiastico denuntiaret.

Dixi *saltem Laico*; quia Patroni Ecclesiastici Consensum ad Alienationem exigit Anchoran. *cit. Consil.* 72. quòd majus istius, quàm Laici jus & autoritas sit in Ecclesia Patronata; cùm administrationis rerum istius temporalium rationes exigere *c. Ex literis* 7. *De Jure Patronat. & c. Cùm & plantare* 3. §. *In Ecclesijs, De Privileg. & Ecclesiæ Vacantis custodiam* assumere possit, ut desumitur *ex c. Bona* 51. *De Appellat.* Sed meliùs, secluso Privilegio, etiam Ecclesiastici Patroni Consensum ad Alienationis valorem de Jure exigi negat Lambertinus *art. cit. n. 2.*

Excipienda tamen imprimis sunt Bona in Ecclesiam collata, apposita in ipsius Foundationis limine conditione, ne sine Patroni consensu alienentur; cùm enim in illo à Patronis reservari Pensiones, & aliæ conditiones etiam Juri communi adversantes, dummodo perpetua Legum prohibitione reprobata vel impossibiles non sint, apponi cum Episcopi consensu possint, per ea, quæ arg. *l. In re mandata C. Mandati ex communi aliorum sensu & Rotæ Decis. alleg. tradit Barbola in c. Gravis* 15. *De Censibus n. 3.* in Foundationis limine cum istius consensu etiam apponi poterit, & servanda erit conditio, ne in Ecclesiæ fundationem vel dotationem collata bona, ipso non consulto, alienentur; cùm talis conditio à SS. Canonibus nusquam reprobetur Lambertin. *art. cit. n. 1.* Rosenthal. *Tract. Feudal. cap. 4. conclus. 19. n. 14.* & Laiman *Tract. cit. cap. 3. n. 51.* Deinde Bona Ecclesiæ non absolutè donata, sed concessa in Feudum;

alia enim, etiam in casu licito, & Canonicis Solennitatibus observatis, alienari sine Domini directi consensu non posse, arg. *c. Transmissa 7. c. Verum, 8. De Foro compet.* communiter docent
 22 Canonistæ apud Laiman *l. cit.* Denique Bona, quæ, ut sine suo consensu non alienentur, Patroni etiam Laici, Privilegio, vel Consuetudine, immemoriali tempore præscriptâ, obtinuerunt, Laiman *ibid. n. 5 2.* & Pirthing *Method. Jur. Canon. lib. 3. tit. 13. n. 63.*

ARTICULUS VI.

De Valore Alienationis, sine justa Causa aut Forma Canonica, celebrata.

SUMMARIUM.

1. Harum alterâ destituta, illicita:	1. Alienationem aliqui pro valida habent.
2. Sine Causa facta Alienatio etiam nulla est;	9. Verius eam irritat ommissio Solennitatis,
3. Non propter solam Prohibitionem juris:	10. Necessaria etiam casu, quo illa utilis est:
4. Quo multa prohibentur, quæ facta tenent.	11. Et ab Ecclesia, contractu stare volente, supplenda,
5. Expositio can. Imperiali 25. q. 2. &c.	12. Saltem ex intervallo.
6. Ecclesia restituitur, cum laesa est in pretio,	13. Differentia inter Pupillum, & Prælatum:
7. De Causa solum existimata.	14. Et istius paritas cum Minore & Vasallo
8. Solâ Formâ destitutam Alienationem aliqui pro valida habent.	15. De consensûs Alienationi supervenientis retroactione.
- R**erum Ecclesiæ Immobiliū & Pretiosarum Alienationem, quantumvis solennem, sine justa Causa, aut cum ista

ista sine solemnitatibus, aut aliqua istarum celebratam, illicitam Prælati esse, res est omnino indubitata.

Dubium autem & Controversia inter DD. primò est, de ejusmodi causâ destitutæ, sed cum debitis solemnitatibus celebratæ Alienationis Valore. Eam enim de Jure subsistere cum Glossa in can. *Sine exceptione V. Profuturum. 12. q. 2.* volunt Hostiensis in *Summa De Reb. Eccles. alien. §. 3. in fine* & Joan. de Lignano apud Panormit. in *cit. 1. De in integ. restit. n. 17.* cā præcipuè moti ratione; quòd ex una Ecclesia, cum ejusmodi alienatione læditur, in integrum sive eum statum, in quo ante contractum fuit, restituatur per *text. c. 1. cit. & c. Auditis. 3. eodem Tit.* ex altera vero parte, cum Contractus nullus est, ejusmodi restitutioni locus non sit per *l. In causa 16. princip. & §. Et generaliter 3. ff. De Minoribus &c.* cum enim tali casu Ecclesia habeat remedium Nullitatis Ordinarium, locus non est extraordinario Restitutionis, secundum Regulam ab omnibus receptam, & omnino indubitatam testibus Sfortia Oddo *De Restit. in integ. p. 1. quest. 17. n. 13.* & Rolando à Valle *lib. 1. Consil. 59. n. 1.*

Sed melius eam pro irrita nullaque, cum *cit. Panormit. 2* habent Covarruvias *lib. 2. Var. cap. 17. n. 2.* Redoanus *De Reb. Eccl. non alien. Rubr. 21. n. 38.* Molina *Tract. 2. de 1. & 1. disp. 468. n. 15.* & Azor *p. 2. Instit. moral. lib. 9. cap. 1. quest. 8.* propter textum *cit. c. 1. in 6.* ubi Innocentius IV. Alienationem non Solennem invalidam pronuntiat, ex ratione; quòd *evidens Necessitas, quare fieri deberet, vel Utilitas non subesset.* Ei consonant Clemens V. rei Ecclesiæ immobilis Locationes ad vitam & *c. nisi Necessitas aut Utilitas Monasterij* expolcat *c. Ad Monasterium 1.* & Paulus II. *nullius omnino roboris & momenti* sic decernens super ejusmodi rebus initos contractus, *præterquam in casibus Jure permissis, Extravag. Ambitiosa inter com. De Reb. Eccles. alien.*

Pro ratione Nullitatis ejusmodi alienationis. *cit. Redoanus 3*

mus & Azor cum Panormit. in c. Nulli cit. n. 7. reddunt ipsam Juris prohibitionem: ex qua actus contra eam gesti Nullitatem generaliter argui volunt, quod Imperiali Constitutione l. Non dubium §. C. De LL. & Canonicâ Regulâ 64. in 6. aperte sancitum sit, ut ea, quæ contra leges & SS. Canones fiunt, non solum inutilia, sed etiam pro infectis habenda sint, textus est can. Imperiali 25. q. 2.

Verùm hæc ratio speciem majorem, quàm vim habet; eum enim prohibere & irritare diversa sunt: ex simplici actus prohibitione ejus Nullitas legitimè non inferitur; quia multa prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem, non minùs clarus, & regularis textus est. c. Ad Apostolicam 16. De Regular. Cui similia habentur c. Ex literis 2. in fine, de Matrim. contra interdict. & c. Unico, De voto in 6. sic enim Matrimonia Clandestina Ecclesia non tantùm prohibuit, sed semper detestata est, teste Tridentino sess. 24. cap. 1. De Reformat. Matrim. & tamen, ante hoc ejus Decretum, clàm inita conjugia irrita non fuerunt. Sic eadem Voto simplici obstrictis illicita: & tamen Voti religione, aut ex alio impedimento solùm impediente orta obligatione insuper habitâ, contracta subsistunt per c. Ex literis, c. Unic. cit. & c. Rursus 6. Qui Clerici & vovent. Sic res uni promissa aut vendita contra legis prohibitionem donari, & vendita tradi alteri validè potest, Suarez De LL. lib. 4. cap. 30. Molina Tract. cit. disp. 88. & Sanchez lib. 7. De Matrim. disp. 2. n. 10. can. Imperiali & ceteros textus in contrarium allegatos de Lege sive Jure actui formam prescribente, aut Decreto Clausulâ aut verbis irritantibus munitâ, ac proinde intra simplicis prohibitionis terminos non manente explicantes: & monentes ea, quæ contra jus fiunt, pro infectis sæpe ideo tantùm habenda, quod careant robore Firmitatis, & ope Exceptionis, vel per sententiam Judicis elidantur, vel rescindantur juxta can. Vides, distinct. 10. ibi Quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur.

Sed, ut ad propositam Alienationem redeamus, ejus Nullitas non rectè impugnatur ex *c. 1. & c. Auditis cit.* quia in Integrum restitutionem, non casu omnis justæ causæ deficientis: sed quo, illâ ex justa causa factâ, notabilis læsio accidit in pretio, Ecclesiæ competere cum *citt.* Covarruvia & Molina advertit Gonzalez *in c. 1. cit. n. 14.* tum enim Contractum de Jure subsistere patet arg. *c. Cum dilecti 3. & c. Cum causa 6. De Empt. & Vendit.* Canisius *in c. 1. cit. n. 3.* & ibi Gonzalez *n. 14.*

Eidem restitutioni in Alienatione, ex causa legitima tantùm existimata, & Juris Solennitatibus observatis, facta, locum esse, cum *citt.* Covarruvia *n. 2.* & Molina *n. 15.* volunt Bonacina *De Contract. disp. 3. quest. 8. p. 4. n. 6.* & Pirrhing *l. cit. n. 35. in fine;* quòd credibile non sit, Alienationes bona fide, & modo à Jure præscripto factas, ab Ecclesia irritatas. Quæ sententia, etsi valde probabilis, æqua, & in praxi tuta sit: & præterea, cum Jure præscriptæ Solennitates siue Alienationis forma observata est, legitimam causam non defuisse, præsumatur: casu tamen, quo causam legitimam tantùm existimatam fuisse constat, Alienationem, spectato Juris rigore, pro nulla satis probabiliter habent Navarrus *De Alienat. Rer. Eccles. n. 9.* & Palao *Tract. 11. disp. unica p. 15. §. 6. n. 2.* quòd, absque legitima causa facta Alienatio, cujusmodi ea, de qua agimus, revera est, à SS. Canonibus irrita absolutè pronuntietur.

Dubium secundò, & non minoris in praxi momenti, vel magis expeditæ Resolutionis controversia est de Valore Alienationis Immobilium aut Pretiosorum, ex justa quidem causa, siue in casu licito, sed hætenus enumeratarum Solennitatum aliquâ omisâ v. g. Capitulari aut Superioris consensu non requisito, vel non obtento, celebratæ. Et ejus quidem Valorem defendunt Sylvester *V. Alienatio. quest. 13.* Navarrus *De Alienat. Rer. Eccles. n. 17.* Rodriguez *22. Regul. tom. 1. quest. 27. art. 9.* & Quaranta *in Summa Bullar. V. Alienatio n. 24. & 50.* Moventur duplici ratione. Prima est; quòd dictas Solennitates præ-

præscribendi ratio unica fuerit; ne Ecclesiæ damnum ac præjudicium paterentur: hujusmodi autem damnum aut præjudicium, cum, quando v. g. evidentis Utilitatis causa intervenit, omnino cesset, cessare etiam conveniat. Legem sive Sanctiones Ecclesiasticas, quibus dictæ Solennitates introductæ & Immobiliū ac mobiliū Pretiosorum Alienationi sunt præscriptæ per text. *c. Cum cessante. 60. De Appellat. c. Magna. in fine. 7. De Voto & arg. l. Generaliter. 50. C. De Episc. & Cleric. Tiraquell. Tract. De Causa cessante. lit. L. à n. 130. & Anchoranus Consil. 47. n. 4. ubi ait, Hæc est regula generalis in Legibus, Tractatibus & alis Dispositionibus, ut cessante causa, super qua fundatur Dispositio, etiam Dispositio cesset. Altera, quod, cum ejusmodi contractus, favore Ecclesiæ claudicet ita, ut hæc, illo secum sine debita Solennitate inito, stare, vel ab eo recedere, si velit, possit, ut in suo Tractat. De Redit. Sarmiento p. 1. cap. 2. n. 18. docet, contractum valere sibi necesse; quia ab invalido nulloque recedere contrahentium uterque liberè potest; cum, quod nullum est, nullum habeat effectum, perinde ut quod factum non est; quia *non factum & nulliter factum æquiparantur l. Quoties 6. ff. Qui satisfacere cog. Flaminus De Confid. quest. 46. n. 25. Confirmatur; quia, ut res malè alienata Ecclesiæ restituatur, necessaria est Rescissio Contractus, ut non obscure supponit *can. Apostolicos §. Quisquis, & disertè exigi videtur can. Precaria 12. q. 2. non obscuro indicio. Valoris; quia Rescissioni locus non est, quando actus ipso Jure est nullus. arg. l. In causa. 16. §. Generaliter ff. De Minoribus.***

Verùm Rescissio *can. cit.* supposita vel expressa, non ad obligationem & similes Juris effectus, sed ad factum tantum referri debet ita, ut Alienatio, quæ de Jure nulla est, de facto etiam revocetur, & res Ecclesiæ restituatur, ut cum Turrecremata in *can. cit.* notat Gonzalez in *c. Quoties 2. De Pactis n. 2.*

Quare meliùs ejusmodi Alienationem pro irrita habent Covarruvias *lib. 2. var. cap. 17. n. 2. Molina Tract. 2. de 1. & 1. disp.*

diff. 468. n. 15. Suarez tom. 4. De Relig. lib 2. cap. 77. n. 20. & 21. & Bonacina De Contract. disp. 3. q. 8. p. 4. n. 10. qui præcipuè se fundant in Jure, debita Solennitate destitutas Alienationes discretè & generaliter irritante, can. Sine exceptione 12. q. 2. ubi Leo Papa Irrita, inquit, est Episcoporum Venditio & Commutatio rei. Ecclesia absque Conniventia & Subscriptione Clericorum: cui ad verbum consonant text. c. Irrita. 3. c. Tua 8. De jis, qua à Prælat. & similia habentur Clement. 1. & c. 1. De Reb. Eccles. alien. in 6. Rationem reddunt; quòd in Prælati desideretur potestas alienandi sine Solennitatibus, & sine iis facta Alienatio destituatur Formâ: quâ non servatâ actus est nullus. l. 1. l. Si cum inter 2. C. Quando provocare non est necesse Gloss. in c. Cum dilecta 22. V. Irritum, De Rescript. Panormit. ibid. n. 6. & Tiraquell. in l. Si unquam, C. De Revocand. donat. V. Revertatur n. 67.

Neque, ut contrariæ doctrinæ Assertores sibi persuadent, 10. cum Alienationem suadet evidens Utilitas, deficit ratio, ob quam Solennitates sunt introductæ; quia has introducendi ratio non fuit damnum & præjudicium, quòd hæc aut illa Ecclesia, vel in hoc vel illo casu particulari patitur, sed universale periculum multarum damnificationum Ecclesiis inferendarum, nisi Legali cautione certæ Solennitates in rerum Ecclesiasticarum Alienationibus universaliter observandæ præscriberentur: quæ ratio, cum non deficiat, quantumvis, debitâ Solennitate in contractu aliquo particulari non observatâ, nullum Ecclesiæ damnum inferatur, tali etiam casu non cessabit ratio, ob quam hæcenus declaratæ Solennitates Jure sunt præscriptæ. Confirmatur paritate LL. Civilium propter periculum multarum fraudum ac deceptionum in ultimis Voluntatibus committendarum, nisi universaliter observentur Solennitates l. Ex imperfecto 3. & l. Hæc consultissimâ 21. C. De Testamentis: & S. Synodi Tridentinæ, propter periculum gravium incommodorum, quæ ex defectu probationis Conjugiorum
 clàm

clàm initorum timenda sunt, ad valorem Matrimonij præsentiam proprii Parochi, & duorum vel trium Testium requirentis, *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim.* quibus non præsentibus inita Matrimonia, & Solemnitatibus non observatis condita Testamenta, ipso Jure irrita nullaque sunt etiam casu, quo committendæ fraudis, aut alicujus incommodi ex Testamento minùs Solenni vel Matrimonio aliter inito, secuturi periculum abesse constaret; quòd fraudum aut incommodorum sæpe interventurorum, aut secutorum periculum, nisi Legales & Canonice illæ Cautiones in omni Testamento aut Matrimonio essent observandæ, non cesset, *Suarez lib. 6. De LL. cap. 7. à n. 5. Salas Tract. eodem, disp. 11. sect. 3. n. 31. & Palao Tract. 3. disp. 5. p. 1. n. 11.*

Neque obstat eorundem Ratio altera; quia cum Ecclesia sine Solemnitatibus contrahens, si ista velit, resilire non permittitur in pœnam fraudis: quam illis, tanquam Canonice Alienationis Formâ, non observatis, contrahendo præsumitur intentasse, *Valquez cit. dub. 14. in fine, rectè advertens casu, quo Ecclesia sic contrahentem ad Contractûs observantiam vellet compelli, ex parte ipsius opus esse, ut Contractus, qui nullus fuit, adhibitis, quæ sunt omissæ, Solemnitatibus omnibus, approbetur & ratificetur. Vnde*

Dubium tertio est, an Alienatio ob defectum Solemnitatum nulla, illis ex intervallo supervenientibus ratificetur? Ratio dubitandi desumitur à paritate Pupilli: à quo sine consensu & autoritate Tutoris initus, & propterea irritus Contractus, illius consensu ex intervallo superveniente non convalet, *§. Tutor. 2. Instit. & l. Obligari 4. §. Tutor 5. junctâ Glosâ V. Debet, ff. De auth Tutor. Confirmatur; quia Alienatio destituta Solemnitatibus, ut ante dictum, nulla est, ob defectum Formæ: in qua, ubi peccatum est, Ratihabitio nihil operatur, secundum Baldum in *l. Observare 4. §. Post hac 6. ff. De Officio Proconsul. q. 14.**

Nihilo-

Nihilominus ejusmodi rerum Ecclesiæ Immobilium Alienationem, Solennitatibus ex intervallo supervenientibus, ratificari, cum Hostiensis *in c. Cùm Nos 3. De ijs quæ à Prælat. V. Ratam,* & Panormit. *ibid. n. 3.* aliisque, defendunt Redoanus *De Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 6. n. 10.* & Sarmiento, *de Redit. Eccles. p. 1. cap. 3. n. 1.* propter text. *c. Quoties 2. de Pactis:* ex cujus Gregoriana decisione Conventiones, Superioris consensum exigentes, ejus superveniente Ratihabitione, solidantur, & *c. Cùm Nos cit.* ubi Conventu non consentiente, imò reclamante, ab Episcopo facta Decimæ concessio non tenere dicitur, *nisi eam postmodum, sive ex intervallo, Conventus ratam habuisset.* Ratio est; quia ejusmodi Ratihabitione subsequens vim habet Mandati, & ad præcedentis atque Ecclesiæ utilis Alienationis tempus retrahitur, per *text. cit. & c. Ratihabitionem 10. De R. I. in 6. Hostiens. l. cit. Vivianus in Ration. c. Cùm Nos cit. & Barbosa in c. Quoties cit. n. 2.*

Neque aliud rectè infertur ex §§. *Tutor cit.* quia lata di-
 sparitas est inter Alienationem Prælati Ecclesiastici, & contractum Pupilli; isti enim contrahenti necessarius consensus Tutoris est, ut suppleat defectum judicij, quo laborare præsumitur Pupillus, ad istius quasi informandum consensum, & Personam integrandam, ut proinde meritò consensus sive auctoritas exigatur in ipso contractu, sive antequam ad alia negotia transitus fiat: contra Prælato, rem Ecclesiæ suæ Immobilem alienanti, Superioris & Capituli consensus necessarius est tanquam Solennitas: quæ etiam ex intervallo superveniens à Jure perinde habetur, ac si à principio in ipso Alienationis contractu intervenisset, & hanc ratificandi & confirmandi vim habet *per text. cit. & can. Si qua 12. q. 2. Gaill. lib. 1. Observat. 47. n. 5. & Gonzalez in c. Quoties cit. n. 13.* sicut Alienationem rei immobilis alicujus Minoris sine Decreto Judicis: & Alienationem Feudi à Vasallo sine Domini directi consensu factas, illius Decreto & Auctoritate, & hujus consensu ex intervallo supervenientibus

nientibus ratificari docent, Bartol. in l. Si quis 25. §. Jussum. ff. De acquirenda hered. n. 5. & Baldus in l. Cum ipsa 4. C. De contrah. empt. n. 5. cujus tamen in §. Posthac, cit. traditum generale dogma casu, quo Ratihabitio fit solenniter, & ab omnibus, à quibus actus ab initio geri debebat, procedere, arg. l. 1. C. Qui admitt. ad bon. poss. ex communi aliorum sensu, negat Sarmiento cit. n. 1. Sed hinc ulterius

¶ 5 Dubium quartò oritur, an Alienatio non solennis, Solennitatibus v. g. Capituli aut Superioris consensu ex intervallo supervenientibus ita ratificetur, ut perinde habeatur, ac si nulla Solennitas desiderata, ac proinde Alienatio ab initio valida fuisset? quod negat Panormit. in c. Cum nos cit. n. 5. eam non nisi à tempore Solennitatis supervenientis validam censerì desumens ex Regulis, Non firmatur tractu temporis, quod de Jure ab initio non subsistit; quæ r8. in 6. & Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, quæ est 29. ff. De R. I. Verùm, quia superveniens illorum consensus fictione Juris ad celebrati Contractus tempus retrotrahitur cc. cit. ac proinde Alienatio non per solum tractum temporis, sed legitimum consensum supervenientem ratificatur, ut notat Glossa Magna in Reg. cit. & præterea cum Ecclesia contrahens istius favore à Contractu resilire, etiam ante prius ommissi consensûs adventum, non potest, allegata Regulæ videri possunt, non obstare, quò minùs superveniente legitimo consensu Alienatio ita ratificetur, ut perinde habeatur, ac si ab initio valida fuisset: quod cum Navarro n. 17. cit. & alijs antiquioribus non obscurè sentit Suarez Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 27. n. 20.

ARTICULUS VII.

De Consensu Apostolico.

SUMMARIUM.

1. Sine isto Ecclesiarum res sub-
- mitti nequeunt Laicis :
2. Et Immobiles ac Pretiosæ
- alienari.
3. Ex-

3. Extravag. Ambitiosæ dispositio.
4. Contra hanc facta Alienationis irritatio:
5. Et pœna alienantium sine consensu Papa,
6. Extravag. cit. requisito ad quamcunque rei Immobilis,
7. Non tamen modica &c. Alienationem.
8. An etiam ad eam, qua Jure Antiquo est permessa, dubitandi ratio:
9. Cum stylo Curie & cit. Extravag. sine non satis conveniens.
10. Sensus verborum, Præterquam in casibus Jure permissis.
11. Ad Alienationem ultra Papa Consensum nihil exigi Affirmantium,
12. Et Negantium opiniones,
13. Conciliantur distinctione.
14. Papa in Alienationem damnosam consentire velle non censetur:
15. Neque licitè potest,
16. Sine violatione proprij Juramenti:
17. In utilem etiam, non solet ad informationem solius Alienantis.
18. Specialem tamen consensum præstans, supplet Solennitates:
19. In specie Tractatum Capitularem:
20. Consensum Superioris immediati & Capituli,
21. Istiusque Subscriptionem.
22. Vi Clausula, Si ita est.
23. Extravag. cit. usu receptam Affirmantium,
24. Et Negantium varia Opiniones.
25. De ea sensus DD. Germaniæ nostra.
26. Tenor Juramenti Prælatorum de non alienando:
27. Ejus explicatio Wagneriana,
28. Confutatur.
29. Non extenditur ad Alienationes Jure permissas sine Solennitate.
30. Sine hac eo non prohibitas comprehendit.
31. Ejusdem Interpretis expositio altera.

Antiquo Jure proditis Ecclesiasticæ Alienationis Solennitatibus cum tempore accessit Consensus Sedis Apostolicæ:

licæ: sine cujus speciali licentia & Consensu Capituli sui, Prælati aliique Rectores Ecclesiarum Bona immobilia seu Jura illarum Laicis submittere seu subiicere: illos Patronos & Advocatos sive suarum Ecclesiarum, Rerumque & Jurium Defensores, constituere: eosque quasi Dominos aut Superiores recognoscere à Gregorio X. in Concilio Lugdunensi prohibiti sunt: & super ejusmodi Concessionibus, & Alienationibus celebrati Contractus, hisque firmandis adjecta Juramenta &c. irritata, ut refertur c. *Hoc consultissimo 2. De Reb. Eccles. alien. in 6.*

- 2 Eadem Apostolici Consensus Solennitas ad alias Rerum Ecclesiæ Immobilium, & mobilium Pretiosarum Alienationes postea generaliter à Paulo II. requisita est famigeratâ illâ, & in libris Scholisque, & utroque Foro celebratâ Constitutione, quæ incipit: *Ambitiosa & Extravag. Unicâ inter Com. eodem Tit.* refertur. Eâ memoratus Papa imprimis prohibet quamcunque
- 3 Alienationem, quâ ejusmodi res sive Bona sine Consensu Apostolico transferuntur. Deinde excipit tres casus Alienationis sine ejusmodi Consensu permiffæ: scilicet *Locationē infra triennium: Infeudationem & Emphyteusin in casibus jure permiffis, & de bonis in Fendum vel Emphyteusin dari solitis ab antiquo*, cum evidenti utilitate faciendam: & Alienationem fructuum, qui servando servari non possunt. Postea extra hos casus de rebus seu bonis Ecclesiarum, inconsulto Romano Pontifice factam quamcunque Alienationem *nullius omnino roboris vel momenti*, hoc est, ipso jure irritam esse decernit ita, ut ejusmodi res & bona sic alienata ad suas Ecclesias liberè debeant
- 4 reverti. Denique, tam Alienantem, quàm alienatas ejusmodi res & bona recipientem, Excommunicationis sententiâ ferit: & alienantem insuper, si Episcopus vel Abbas sit, Ecclesiæ suæ ingressu omnino interdictum, & si in interdicto sex menses perseveret, à regimine & administratione suæ Ecclesiæ suspensum: Inferiores autem Prælatos & Rectores, Prælaturis suis, Beneficijs &c. ipso facto privatos esse decernit. De qua Constitutione *Extravag. latè*

Con-

Convenit inter DD. primò, eâ prohibitas esse omnes species Alienationis, & omnia pacta, quibus rei Immobilis aut mobilis Pretiosæ dominium, non tantùm Directum, sed etiam Vitale, Vsfusfructus, aut Jus in re in alterum transfertur; quia eâ non tantùm Venditio &c. sed etiam Emphyteusis, Locatio ultra triennium, Hypotheca, aliique similes Contractus prohibentur, Barbofa *in Extravag. cit. n. 5.*

Convenit inter eosdem secundò, Consensum Apostolicum, non tantùm in Contractu Feudali & Emphyteutico, tribus casibus relatis, sed etiam in rei modicæ & Ecclesiæ inutilis juxta *can. Terrulas 12. q. 2.* & alijs casibus Jure antiquo sine Solennitatibus permissæ Alienationis, non requiri, Barbofa *ibid. n. 14.* & *De Off. ac Potest. Episc. alleg. 95. à n. 50.* Donatus *Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. Tract. 14. à q. 35.* quod de dispositione *can. Terrulas cit. à S. Congreg. Cardinal. Trident. Interpp. iteratò declaratum*, testis est Fagnanus. *in c. Nulli cit. n. 25.*

Controvertitur autem inter eos primò, an Consensus Apostolicus etiam exigatur ad Alienationem, quæ, exigente aut suadente justâ causâ, & adhibitis Juris Solennitatibus fit? ratio dubitandi est; quòd *cit. Extravag. sine Consensu illo fieri prohibeantur Alienationes, praterquam in casibus à Jure permissis.* Cùm ergo Immobilium & mobilium Pretiosorum Alienatio, exigente aut suadente justâ causâ, & Solennitatibus intervenientibus, à Jure permissa sit, his cum illa concurrentibus, Apostolici Consensûs interventu, sicut olim, ita hodie etiam, opus esse non videtur Panormit. Navarro & Rebuffo *in suis Tractat. De Alienat. Rer. Eccles. omnibus n. 2.* Quorum opinio non parùm ex eo confirmatur; quòd, si hoc etiam casu necessarius esset Consensus Apostolicus, exceptio illa, *Praterquam in casibus à Jure permissis*, nihil operaretur; ac proinde otiosa & inutilis foret, contra *c. In ijs 30. De Privileg. & communem sensum DD. Legis etiam Pœnalis & odiosæ, ne otiosa evadat, interpretationem latam sustinentium, arg. c. Si Civitas 17. De sent.*

Ex-

Excommunicat. in 6. c. ac §. fin. De Usuris in 6. junctâ Gloſâ. in §. fin. cit. V. Aliter facta.

9 Nihilominus, cùm Immobilia aut mobilia Pretioſa alienantur, ultra juſtam cauſam & antiqui Juris Solennitates, regulariter Conſenſum Apoſtolicum *Extravag. cit.* requiri cum Quaranta in *Summa Bullar. V. Alienatio*, à n. 5. & Marco Ant. Genuenſi *Prax. Curia Archiepiſc. Neapol. cap. 8 §. n. 2.* probabilius defendunt Tamburin. *Tom. 3. De jure Abbat. diſp. 13. q. 9. n. 1.* Donatus *Tom. 1. Prax. Regul. tract. q. 23. n. 1.* & Wagnereck in *Extravag. cit. Exegeſ. Not. 4. in fine.* id aliorum DD. frequentiori calculo, Obſervantiâ, Stylo & Praxi Curia Romanæ receptum aſſerentes: ſeque fundantes in eâdem Conſtitutione; quâ memoratus Papa indemnitati Eccleſiarum, quæ bonorum ſuorum Alienationibus à ſuis Prælatiſ & Rectoribus ſæpe attentatis, paſſim magna detrimenta paſſæ ſunt, conſulere volens, in poſterum Alienationes quaſcunque fieri prohibuit, Romano Pontifice inconſulto: itaque ſibi & Succelloribus ſuis reſervavit cognitionem juſtæ cauſæ, ad Canonicam Alienationem requiſitæ; quia ſi Rerum Eccleſiaſticarum diſtractio generaliter in omnibus caſibus, in quibus de Antiquo, etiam *cit. Extravag. Novo Jure ſine Conſenſu Apoſtolicò fieri poſſet*, per eam contra Papæ intentionem & Proëmij tenorem, parum fuiſſet conſultum indemnitati Eccleſiarum: & Prælatorum, Eccleſiaſtica bona cum Divini cultûs detrimento uſurpare præſumentium, ambitioſæ cupiditati non ſatis occurſum; cum illarum Prælatiſ & Rectoribus non minùs licitum poſt illam eſſet, quàm fuit antè, ut rectè advertit Fagnanus in *c. Nulli §. De Reb. Eccleſ. alien. n. 15.* Unde in contrarium allatæ Rationis confirmatio nobis non adverſatur.

10 Ipa etiam Ratio majorem veri ſpecièm, quàm vim habet; quia *Extravag. cit. Verbis, Præterquam in caſibus à Jure permiſſis*, expreſſa Exceptio reſtringenda: & non ad omnes recentiores, ſed duos duntaxat immediatè præcedentes, *Feudalem & Emphy-*

Emphyteuticum Contractus, referenda est ita, ut per eam non Regula de non alienando, sed ea tantum, quæ de rebus Ecclesiæ in Feudum aut Emphyteusim non concedendis est, limite- tur, ut cum *cit.* Fagnano observat. Pirthing *Method. Jur. Ca- non. lib. 3. Tit. 13. n. 54.* evincit Ratio resolutionis: & inde etiam non obscure constat; quòd Exceptio illa duobus illis Contracti- bus: ipsi verò subijciantur verba, *ac de rebus, & bonis in Em- phyteusim ab antiquo concedi solitis, cit.* Fagnanus *n. 14.* & Do- natus *n. 5.*

Accedit; quòd Exceptio illa, etiamsi ad omnes, & non tantum duas proximè præcedentes Alienationis species referre- tur, tamen ne evaderet otiosa, de ejusmodi Alienationibus, Ju- re antiquo sine Solennitatibus permissis, & hæcenus explicatis, intelligenda potius, quàm ad eas, quæ præter justam causam etiam Solennitates exigunt, esset referenda: & non obscure referatur à Barbofa *in Extravag. cit. n. 14.*

Controversia secundò est, an ad valorem Alienationis **II** post *cit.* Constitutionem Paulinam, præter Assensum Apосто- licum, necessaria sit justa causa, aut antiqui Juris Solennitates? Ratio dubitandi pro Affirmativa; partim quòd ejus Cõditor Pau- lus II. expressè omnes Prædecessorum suorum Constitutio- nes, Prohibitiones, & Decreta alia, super rerum Ecclesiastica- rum Alienatione edita, innovarit; ac proinde ijs præscriptas So- lennitates omnes voluerit observari: partim verò; quòd credi- bile non sit, Romanum Pontificem, qui Jura tuetur, Solenni- tates multis vigiliis & laboribus excogitatas, uno verbo & præ- fertim Constitutione, eundem, quem ipsa, finem spectante, subvertere voluisse, ut habent textt. *c. Ecclesia 57. §. Neque e- nim, de Electione, & l. Si quando 35. princip. C. De Inofficioso Test.* Contrà pro Negativa imprimis est; quòd Papa sit omni- um Ecclesiarum Caput, *can. Imprimis §. Contra hoc 2. q. 1. & Supremus ac Plenarius illarum Administrator, arg. c. Licet 2. De Prabend. in 6.* deinde; quòd Solennitates omnes introductæ

P

aut

aut firmatae sint Decretis Conciliorum, quae Papa sunt inferiora *can. Nemo, can. Cuncta per Mundum* 9. q. 3. aut Summorum Pontificum ipsius Pauli & pariter cum eo potestatis Praedecessorum, Constitutionibus: inferior autem Superiorem ligare nequeat, *can. Inferior, dist. 21. & c. Cum inferior* 16. de Majorit. & Obed. & pariter etiam parem; cum in eum non habeat imperium per text. *c. Innotuit. 20. §. Quamvis, de Electione & l. Nam & Magistratus* 4. ff. De recept. Arbitr. Legalis aut Canonicae dispositionis obligatione constringere non possit, Barthol. Perett. in Extravag. Ambitiosa cit. V. Praedecessorum n. 5.

13 Rationibus his, in utramque partem allatis, Nos aliquid tribuendum: & de Controversia, distinctionis ope, existimamus pronuntiandum. Et primò quidem cum *citt. Quaranta* n. 7. in fine, Marc. Ant. Genuensis *cap. 106. n. 6.* & Donato *quest. 26. n. 3.* etiam post Constitutionem Paulinam, pro irrita nullaque habendam censemus quamcunque rerum Ecclesiae Immobilium Alienationem, quam non exigit Necessitas, neque Utilitatis aut alia justa causa suadet, etiam cum Consensu Apostolico factam, propter defectum Voluntatis: imò & Potestatis.

14 Illius quidem sive Voluntatis approbandi Alienationem faciendam sine justa causa: hanc enim exigere, & an justa causa subsit, cognoscere Papa solet, praevia delegatione in Personas aliquorum, in Dignitate Ecclesiastica constitutorum: qui inquirent, an Alienationis concessio cedat in evidentem Ecclesiae Utilitatem: & si ita apparuerit, interposito Decreto, nomine Sedis Apostolicae ad illam assensum praestent, Riccius in *Praxi decis. 94.* & Barbosa *citt. alleg. 95. n. 71.* Neque in Ecclesiarum praedudicium vel damnum quidquam concedere intendit, aut praesumitur; cum, quidquid agitur à Papa, benè sanctèque agi, & Suprema ejus Authoritas, non nisi exigente aut suadente justà causà, interponi censeatur: atque insuper in terris licitum non sit, de Sedis Apostolicae Judicio judicare, *can. Nemini* 17. q. 4. vel ipsius sententiam retractare propter Primatum, Ro-

manz

manæ Ecclesiæ in Beato Petro divinitus collatum, ut advertit Præpositus in *can. Lege. dist. 10. apud Redoanum, de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 30. casu 4. n. 43.*

Hujus autem, siue Potestatis saltem Ordinariæ; quia, si-
cut res Ecclesiæ sine causa alienando: ita etiam sic faciendas earum distractiones approbando, graviter peccat; quòd rerum Ecclesiæ principalis quidem Administrator sit; sed tamen eas teneatur conservare, pro promovendo ex ipsarum fructibus & proventibus cultu Divino, Ministrorum salarijs, alimentis pauperum, aliisque Ecclesiarum & egentium necessitatibus vel usibus, juxta *can. 1. can. Sacrorum, can. Aurum & c. 12. q. 2.* & illud Christi: *Petere pascere Oves meas, Joan. 21.* non pro libitu voluntatis suæ dissipare vel usurpare possit.

Confirmatur; quia ad hoc in Ecclesia Romana, præ alijs
immediatè ipsi subjecta, cavendum ex Pij V. Motu proprio, ex certa Scientia, & de Apostolicæ potestatis Plenitudine, atque de S. R. E. Cardinalium in Consistorio secreto Consilio, & Unanimi Consensu 4. Calend. Aprilis 1567. edito, memorati Cardinales singuli, imprimis in sua ad ejus Dignitatis Eminentiam promotione & assumptione Pilei, se terras & loca quæcunque ad Jus, Proprietatem, & Dominium Sedis Apostolicæ pertinentia, ad eamque devoluta & ejus Camera incorporata, non alienaturos, aut in eorum Alienationem consensuros: deinde, Sede Apostolica Vacante, in Conclavi de eadem Constitutione, per quemlibet eorum, qui in Romanum Pontificem eligetur, inviolabiliter observandâ, Juramentum præstant. Idem, qui ad summi Pontificatus fastigium evehitur, post suam Assumptionem promittere ac jurare: & hujusmodi promissionem ac juramentum, post suam Coronationem specialibus literis ejus Confirmatorijs iterare debet, vi ejusdem Constitutionis Pianæ, à Gregorio XIII. Sixto V. & Innocentio IX. innovatæ & confirmatæ, ut refert. Franc. Leo *Thesaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 15. n. 20. & 25.*

- 17 Secundò, de Jure invalidam censemus Alienationem factam ex justa quidem causa & cum Consensu sive Licentia Apostolica: quæ ad petitionem atque informationem solius Prælati vel Rectoris alienantis: & non, ut moderna Praxis habet, causæ cognitione inquisitioneque per Delegatos præmissâ, est impetrata, propter *Extravag. cit. text.* ex eoque desumptam rationem dubitandi pro Affirmativa; quia per hujusmodi consensum Apostolicum non satis consulitur indemnitati Ecclesiarum: & propter hanc Antiquo Jure præscriptarum Solennitatum defectus non suppletur. De jure dictum est, propter memoratam Praxin & modernum stylum Curia Romanæ, harum defectum abunde suppletis: & illarum indemnitati satis consulentis. Unde
- 18 Tertiò, cum *citt. Quaranta n. 7. Donato n. 2. & Corrado Prax. dispens. Apostol. lib. 9. cap. 1. n. 22* pro valida habendam censemus Alienationem, quæ facta est ex justa causa & interveniente absolutâ licentiâ Sedis Apostolicæ, legitime & absque ob-vel subreptione impetratâ, & Motu proprio atque ex certa Scientia interpositâ; cum propter rationem allatam pro Negativa: tum verò; quia, quòd Prælati inferiores res inutiles exiguas, aut Ecclesiæ onerosas absque ulla Solennitate alienare possint, habent ex concessione & licentia Papæ, *can. Terrulas. can. sine exceptione §. Item domus 12. q. 2.* qui, propter supremam & plenissimam, quam habet, rerum Ecclesiasticarum Potestatem, sanare potest omnes Nullitates, ex quacumque Constitutione Ecclesiastica provenientes, si ejus Licentia vel actûs Confirmatio Motu proprio, vel de suæ potestatis Plenitudine fiat, ut à Rota decisum, resti est Donatus *l. cit.*
- 19 In specie autem Consensus & authoritas Apostolica tollit necessitatem tractatûs Capitularis, secundum *citt. Quarantam n. 7. & Pirrhing n. 55.* cum ejus defectum abunde suppleat cognitio de evidentia Utilitatis, quam Alienatio Ecclesiæ præfertur allatura: quæ Delegatis in Partibus committi solet, prius

priusquam alienandi Licentia Apostolica indulgeatur, Franc. Leo cit. cap. 15. n. 47. uti etiam Consensus immediati Superioris, secundum eosdem & Redoanum Rubr. cit. casu 2. n. 5. idem enim operatur Rescriptum & Auctoritas Principis, quod operatur Interventus & Decretum Inferioris, Baldus in l. Illud C. Quando Decreto opus non est: & habens verbum Superioris, non indiget verbo Inferioris, ut idem loquitur in Summa l. cit.

Eadem ferè ratio est Subscriptionis & Consensus Capitularis; quia illius, saltem ad valorem, necessitatem passim sustulit Consuetudo, juxta dicta, art. & n. 4. cujus non major vis est, quam Legislatoris, ex cujus voluntate ea vim habet Juri Positivo derogandi arg. c. fin. de Consuet. & l. De quibus ff. de LL. Panormit. in c. fin. cit. n. 1. & Rochus de Curte in Enarrat. c. Cum tantò, de Consuet. sect. 4. n. 24. Iste autem (sicut etiam illa) introductus est Jure solum Ecclesiastico: quo Papam non ligari constat ex dictis, & pronuntiato Baldi, illum supra jus contra Jus & extra jus Positivum esse, asserentis in c. Cum super, de Causa poss. & propr. n. 1.

Præter alios tamen citr. Quaranta & Wagnereck advertunt, si licentia Papæ non absoluta, neque ex certa scientia &c. sed cum Clausula conditionata, Si ita est, concederetur, defectum Solennitatum, & præsertim consensus Capitularis, ut notat Donatus q. cit. n. 3. non suppleri: ac proinde sine illis celebratum Alienationis contractum invalidum fore: sicut sine illis non valet, in locis, ubi Constitutio Paulina usu non est recepta, Vnde

Tertia, eaque minimè levis momenti & expeditæ resolutionis Controversia oritur, an Extravag. Ambitiosa cit. usu sit recepta? Hac enim in re admodum variant DD. nam Quaranta in Summa Bullar. V. Alienatio, n. 48. & Corradus Prax. dispens. Apostol. lib. 9. cap. 1. n. 7. volunt, eam per totum Orbem usu esse receptam (recipiendam fortassis melius dixissent) integraliter & secundum omnes suas partes, etiam quoad pœnas extrinsecas Censurarum. De ejusdem viridi observantia in Vrbe

Romana, ex qua quotidie literæ Apostolicæ super rerum Ecclesiasticarum Alienationibus emanant, & in toto Ecclesiæ Statu, Alphons. à Leon. *De Censur. Recollect.* 4. V. *Alienatio.* In Archiepiscopatu Mediolanensi, Bonacina *Tract. de Alienat.* p. 5. n. 4. In Civitate & Diœcesi Florentina, Ant. de Petra *de Jurisdic. Episc. Tract. & cap.* 2. n. 10. In tota Italia, & Neapolitano, Lusitanix & Hispanix Regnis, Marc. Ant. Genuens. *Prax. Curix Neapol. cap.* 75. n. 1. Melch. Phæbus Lusit. *Decis.* 88. n. 18. & Barbosa *de Off. & potest. Episc. alleg.* 95. n. 49. testantur: etsi apud istum Covarruvias, an ea recepta sit apud Hispanos, multoties in Controversiam asserat adduci.

24 Contrà, eam non ubique, Sylvester V. *Alienatio q.* 15. *in fine* aliisque relatis Sarmiento *de Redit. Eccles.* p. 1. cap. 3. n. 20. Extra Italiam nullibi gentium, præsertim quoad Locationes Zypæus *Analys. Jur. Pontif. Tit. de Reb. Eccles. alien.* n. 2. Quoad easdem & privationem Beneficiorum, & absolutè ex toto nullibi: & quamvis quoad dispositionem principalem & intrinsicam Nullitatis in multis: in paucis tamen locis, quoad extrinsecas Excommunicationis Suspensionis &c. pœnas, usu receptam, asserit Navarrus, *de Censur. Eccles. cap.* 27. *Excommunicat.* 25. n. 150.

25 Quam sensûs DD. & locorum usûs varietatem ponderantes Sairus *de Censur. lib.* 3. cap. 22. *Excommunicat.* 8. *in fine* & Guttierrez *22. Canon. lib.* 1. cap. 8. n. 9. docent, consulendam Praxin & Consuetudinem locorum ac Provinciarum: eaque standum. Hanc præcipuè spectans Wagnerbeck *in ejus Exegesi V. Inconsulto* existimat, validas in multis locis videri Alienationes, quæ sine Summi Pontificis consensu fiunt, præsertim à Principibus Ecclesiasticis Germanix nostræ: qui propter hanc causam, alicubi, saltem in non magni præjudicij Alienationibus, ad Papam recurrere non solent, etsi id facere tutius esset. Eandem Praxin respiciens Lud. Engel, *Colleg. Jur. Canon. lib.* 3. *tit.* 13. n. 15. asserit, in Germania aliisque ab Italia remo-

remoris Provinciis, ex quibus ad Sedem Apostolicam difficilio^r est recursus, ex Consuetudine alicubi Prælatos non Exemptos pro alienandi licentia, non ad illam & Papam, sed ad Episcopos suos recurrere: eamque causâ cognitâ, ab istis in Ditionibus Belgicis concedi, testis est Zypæus *l. cit.* Consuetudinem verò, quâ Episcopi & Abbates Exempti, Jurisdictionem quasi-Episcopalem in suis Monasterijs obtinentes, in Alienatione vulgarij, & minoris æstimationis Prædiorum alterius Superioris consensum non requirunt, ex communibus & receptis principijs propugnat *cit. Engel n. 24.* Vnde ulterius

Quarta, eaque non minoris, quàm prior, momenti & 26
difficultatis Controversia oritur, an, & quomodò dictæ Constitutionis Paulinæ non usus in Episcopis & Abbatibus possit excusari? Ratio dubitandi est; quia ex una, singuli, qui à Sede Apostolica confirmantur, in sua Consecratione vel Benedictione, in sequentia verba jurant: *Possessiones ad Mensam meam, vel ad Monasterium meum, pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesie meæ, vel Conventus Monasterij, inconsulto Romano Pontifice: eique Juramento addunt: Et si ad aliquam Alienationem devenero, pœnas in quadam super hoc edita Constitutione, scilicet Extravag. Ambitiosa, contentas, eo ipso incurrere volo, ut habetur in Pontificali Romano p. 1. Tit. de Consecrat. Episcopi & Benedictione Abbatis: ex altera verò parte servandum est omne Juramentum, quod non vergit in dispendium salutis æternæ, nec redundat in alterius præjudicium vel detrimentum: & multò magis, quod est de re honesta, aliàs debita & in Ecclesie vel Monasterij bonum redundante, juxta Regulam c. Quamvis, de Pactis in 6. c. Cum contingat. 28. de Jure Jurando & c. Licet 2. eodem Tit. in 6.*

Hujus Argumenti vim in favorem Prælatorum, ut enervet 27
Wagnereck in Exegesi Extravag. cit. V. Inconsulto. respondet Juramento illo plus non promitti, quàm quòd sine consensu illo

illo ad nullam Alienationem devenire velint, nisi in casibus Antiquo jure permisis: ac proinde, cum Ecclesiæ Necessitas vel evidens Utilitas Alienationem postulat, rem Ecclesiæ vel Monasterij, præmisso Tractatu & obtento consensu Capitulari, à Prælato alienari posse, quin agat contra Juramentum; quia casus iste Antiquo Jure est permissus. Atque sic Episcopale Juramentum à JCT is Romanis, super hac re à quodam Germaniæ Episcopo consultis, ante complures annos asserit explicatum.

28 Sed Responso ista non minùs difficilis est, quàm ratio, cui ipsam cit. Autor opponit; quia relatum Juramentum etiam se extendit, imò comprehendit casus, quibus rerum Ecclesiæ Immobilium & Pretiosarum Alienatio ordinariè & licitè à Prælatis facta fuit: ac proinde eos, quibus Alienatio ex justa causa & cum Solennitatibus fit; cum quia Juramentum ad requirendum Consensum Apostolicum obligat casu, quo intervenit consensus Capitularis, præcipua Antiqui Juris Solennitatum, ut colligitur ex ejus tenore, & justa causa; quia Alienationes sine justa causa etiam cum Licentia & Consensu Papæ non sunt faciendæ, imò in eo Papa non præsumitur consentire; cum Licentiæ & consensui suo præmittere soleat accuratam cognitionem de Veritate & Justitia causæ alienandi: ut dictum n. 17. tum verò; quia casus Alienationum Antiquo Jure cum Solennitatibus permissarum comprehendit Constitutio Paulina: ad quam Prælatorum Juramentum referri, iterum patet ex ejus tenore. Et denique etiam; quia prædictum Juramentum, si non comprehenderet casus Alienationum, quæ ex justa causa & cum Solennitatibus fiunt, parum aut nihil operaretur & contra finem perejus introductionem intentum, non constringeret potestatem Prælatorum; cum rerum Ecclesiasticarum, quascunque priùs poterant, Alienationes facere, non obstante Juramento, sine consensu Apostolico possent.

29 Quare Episcopos & Abbates vi relati Juramenti, ad consensum

consensum Apostolicum requirendum obligari existimamus in omnibus casibus, quibus ille requirendus est vi *cit.* Constitutionis Pauli II. Vnde, sicut ista, ita etiam dicto Juramento non obstante, non tantum Feudalem & Emphyteuticum Contractum, tribus casibus illius textu expressis, celebrare: sed etiam res Ecclesie damnosas, inutiles, & modicas (aut saltem in Germania aliisque partibus ab Italia remotioribus, non magni momenti) & in casibus supra relatis alienare sine Apostolico consensu possunt, Panormit. *in c. Ut super, cit. n. 15.* Sylvester V. *Alienatio, quest. 6.* Azor. *p. 2. Instit. lib. 9. cap. 1.* Lessius *lib. 2. de I. & I. cap. 24. n. 64.* quia tales Alienationes in Juramento non comprehenduntur. Contra res Immobiles (saltem magni momenti) sine consensu Apostolico alienare, etiam in casu licito, & cum consensu Capituli, volentibus Episcopis aliisque Prælati, qui vigore Literarum Apostolicarum consecrantur, sicut *cit.* Constitutio, ubi usu recepta est, ita etiam Juramentum obstat, ut præter *cit.* DD. docent Navarrus *de Alienat. rer. Eccles. n. 14.* Laiman, *lib. 3. Tract. 4. cap. & n. 10.* & Pirrhing. *Method. Jur. Canon. lib. 3. Tit. 13. n. 57.* propter rationem supra allatam.

In praxi, etsi difficilem censeamus, non tamen rejiciamus alteram Responsionem: quæ eidem argumento occurrit *cit.* Wagnereek, asserens, in Juramento, quo Episcopi, si quando ad Alienationem inconsulto Papa devenerint, se obnoxios fore profitentur Pænis, in Paulina Constitutione sive *Extravag. Ambitiosa cit.* contentis, subintelligi hanc tacitam conditionem: *Si, vel quatenus Extravag. hujusmodi, usu sit recepta:* cujus rationem eam reddit; quod Juramento illo Prælati se non obligent ad servandam Legem, quæ in sua Provincia usu non recepta, aut non usu, vel contraria Consuetudine est abrogata. Sed etsi hæc in Episcopis procedant: Abbatibus tamen aliisque Regularibus, Immobilia alienaturis, licentiam S. Congreg. Card. Trid. Interpp. hodie necessariam, patet ex *art. 5. n. 15.*

Q

ARTI-

ARTICULUS VIII.

De Alienationis, Rerumque Ecclesiasticarum malè alienatarum Revocatione.

SUMMARIUM.

1. Haec repeti possunt à Superiore Alienantis.	12. Et in Bavaria nostra Serenissimi Principes.
2. An etiam ab ipso, dubitandi rationes,	13. Repetentibus non obstat Rerum translatio in alium locum Pium;
3. Juris Conclusioni non prevalentes.	14. Neque Exceptio Dominij:
4. Casus, quibus alicui contra suum factum venire,	15. Neque Prescriptio Possessoris mala Fidei.
5. Etiam propria turpitudine allegata, licet.	16. An etiam bona, dubitandi ratio
6. Easdem repetit Prælati solum existimatus,	17. Prescriptionem impediens, dum vivit alienans &c.
7. Etsi non repetiturum se juraverit:	18. Non eo mortuo, bona fide possidenti obstat,
8. Uti & Alienantis Successor:	19. Constitut. Injunctum, Pauli IV.
9. Capitulum, etiam Sede vacante:	20. Textu c. 2. de Reb. Eccles. alien. in 6.
10. Et ceteri Clerici:	21. Et ratione non obstantibus.
11. Imò Laici, Parochiani & Patroni:	

EX hætenus traditis abunde constat, rerum Ecclesiasticarum Immobilium & Pretiosarum mobilium, quæ servando servari possunt, Alienationes malè, hoc est, non exigente vel suadente justâ causâ, aut sine Canonicis Solennitatibus attentatas, Revocationi: resque ipsas Repetitioni obnoxias esse, juxta *can. Apostolicos*, *can. Etsi*, 12. q. 2. Eam

Eam etiam Revocationem Repetitionemque, non tantum à Superiore, sed ipsomet Prælato vel alio Administratore Ecclesiastico fieri posse, communis sensus est DD. : cui tamen etiam obstare non una ratio videtur: & primò quidem; quòd, si Alienationem revocare ipse vellet, proprium suum factum, tanquam contra SS. Canones actum, deberet retractare: proprium autem suum factum impugnare, eique contravenire nemini liceat arg. *c. Quod super 8. junctâ Glossâ, V. Possè, de Concess. Præbend. & l. Post mortem 25. ff. de Adoption. & in Judicio propriam turpitudinem allegans non audiatur c. Inter 8. de Donat. ibi, Pro se vel potius contra se propriam turpitudinem allegabat.* Secundò; quòd Prælati, saltem Episcopis inferiores, & ceteri rerum Ecclesiasticarum Administratores, ejusmodi Immobilia aut mobilia Pretiosa perperam alienare præsumentes, ipso Jure & facto priventur suis Dignitatibus, Officijs & Administrationibus *Extravag. Ambitiosa §. Inferiores inter com. De Reb. Eccles. alien. ac proinde ejusmodi res repetere volentibus obstat defectus Potestatis sive Administrationis.* Tertiò, quòd à Prælati ejusmodi res alienantibus adijci contractibus quandoque soleant Juramenta de iis non revocandis & repetendis; quibus etiam in Ecclesiarum suarum præjudicium præstitis eos ligari, non obscure desumitur *ex c. Pervenit. 2. de Jurejurando,* ubi Episcopus, qui hujusmodi Juramentum præstitit, ut suo facto posset contravenire, ab illo autoritate Apostolicâ est absolutus: & meritò; si enim debitor, ne usuras fœneratori interveniente jurejurando promissas solvere: aut ut cum juramento de iis non repetendis solutas repetere possit, opus habet ejus relaxatione per *text. c. 1. & c. Debitores 6. de Jurejurando;* hæc etiam necessaria erit Prælato Ecclesiæ suæ res malè alienatas repetere contra proprium suum Juramentum volenti.

Sed hæc levia & minora sunt, quàm ut dubiam reddere, non dicam, evertere valeant receptissimam conclusionem DD. imò ipsius Juris, ejusmodi Repetitionem ipsi etiam Prælato, à

Q 2

quo

quo sunt alienatæ, permittentis *c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien. ibi, Nisi fortè & Alienator, & qui acceperit, celeri restitutione sibi prospexerint. Quod si minore animæ suæ curâ remedium Reiterationis & Restitutionis neglexerint &c. Cui*

- 4 Primâ ratione objectum quasi Regulare dogma, quod contra factum suum venire nemini liceat, plures admittit exceptiones: quas inter ad rem propositam tres faciunt. Prima est, nisi actus malè gestus, & ut is, de quo nobis sermo est, ipso Jure sit nullus; arg. *can. Magna 22. q. 4. Redoanus de Reb. Eccles. non alien. post. Rubr. 33. quest. 22. §. Et re ita se habente n. 4.* Altera, nisi agatur de favore & Jure Publico, præsertim Ecclesiæ: cujus favore à Prælato vel alio Administratore, quod in illius præjudicium ab ipsomet gestum est, rectè retractari, tradit Petr. Barbosa *in l. 1. ff. Solutio Matrim. p. 5. n. 15.* Postrema, nisi actus non proprio, sed, ut alienatio à Prælato vel alio Administratore Ecclesiastico, alieno nomine sit gestus Bartol. *in l. Si minori c. de Jure Fisci.* Pari modo de eo, qui turpitudinem vel dolum suum allegat, prodita quasi Regula non procedit, quando agitur de Publico & præsertim Ecclesiæ favore, vel periculo animæ: cujus, ut hîc malè alienantis Prælati, salus adducitur in discrimen, arg. *can. Quod quis 35. q. 9. Glossa in c. Inter cit. V. Turpitudinem, & Tutchus Practic. V. Turpitude, conclus. 404. à n. 58.*
- 6 Neque obstat ratio secunda; quia, ut non repetam, quod *cit. Extravag.* quoad pœnas, aut saltem earum rigorem in paucis locis usu recepta sit: ut, inquam, hoc prætermittam, & Prælatos malè alienantes Dignitatibus Administrationibus, & Officiis suis ipso Jure & facto privatos esse, inficias non eam: nihilominus quamdiu non remoti, sed in Administrationum suarum officijs tolerati sunt, sicut alia per eos secundùm SS. Canones gesta tenent, arg. *l. Barbarius ff. de Off. Præst. & can. Infamis §. Veruntamen, 3. q. 7.* ita etiam contra istos & nulliter factas Alienationes revocare, resque malè alienatas repetere possunt, Glossa *in c. Si quis cit. V. Prospexerint, Redoanus §. cit. n. 5.* Neque

Neque tertia; quia Juramentum illud non, ut quod debitor
 foeneratori præstat, de relicitâ: sed illicitâ est, & contrariâ obli- 7
 gationi Prælato impositâ à SS. Canonibus *c. Si qua* 12. q. 2. &
c. Si quis cit. ac proinde obligatorium non est, *can. Est etiam, cum*
seqq. 22. q. 4. & ipsomet *c. Pervenit cit.* cùm Juramentum insti-
 tutum non fuerit, ut esset vinculū iniquitatis per *text. can. Inter*
cetera, §. Porro, q. 4. *cit. c. Quanto* 18. de Jurejurando, & *c. Non est*
obligatorium 68. de R. l. in 6. Glossa in *c. Si quis, cit. V. Alienator*,
 Panormit. *ibid.* n. 7. Guttierrez de Juramento p. & cap. 1. n. 9. Bar-
 bosa uterque, Augustinus quidem in *c. cit. n. 8.* Petrus verò in
l. & p. 5. cit. n. 17. & 18. & alij: qui propterea *c. Pervenit cit.*
 aliósque similes textus, pro Absolutionis necessitate allegari so-
 litos, de Absolutione interpretativa & Nullitatis declaratoria,
 non dissolutiva vinculi intelligunt, cum Glossa *fin. in c. Perve-*
nit. cit. Suarez de Juramento lib. 2. cap. 15. n. 8. & Sanchez lib. 3.
Moral. cap. 9. n. 13.

Sicut à Prælato, ejúsque Superiore: ita etiam, Alienatione 8
 retractatâ, repeti Ecclesiarum & Monasteriorum res malè alie-
 natae possunt ab ejus Successore per *text. c. Episcopi* 4. & *c. Ad*
Audientiam 9. de Reb. Eccles. alien. etiamsi propter Collationis
 nullitatem undecunque proveniente, tantùm esset existima-
 tus, arg. *l. Barbarius* & §. *Verumtamen cit.* Præter hunc & illos, re- 9
 peti ejusmodi res possunt à Capitulo, non solùm Vacante, sed
 etiam Plenâ Sede *c. Si quis cit.* Imò, si in Ecclesiæ præjudicium
 gestis adjectum à Prælato fuisset Juramentum, ad evitandum
 in populo scandalum, consultius & honestius esset, ut ab illo
 vel Superiore, qui non jurârunt, potius, quàm à Prælato re-
 vocarentur; quia Prælatus, qui juravit, secundùm externam
 speciem, videri Fidelibus, præsertim rudioribus, potest agere
 contra Juramentum, ut cum Gloss. in *c. 1. de In integ. restit. V.*
Contractum, advertunt Laiman *Tract. de Rer. Eccles. alienat. cap.*
3. n. 39. & Pirrhing. *Method. Jur. Can. lib. 3. Tit. 13. n. 67. in fine.*

His autem deficientibus, illegitimè alienata repeti possunt 10

Q 3

ab

ab alijs Clericis, c. *Si quis cit.* §. *Sed etiam*, ubi Symmachus Papa, *Licer*, inquit, quibuscunque Ecclesiasticis vocem contradictionis offerre, ut cum fructibus possint alienata reposcere, & Ecclesiastica autoritate fulciri. Idem Glossa in §. *cit.* V. *Personis*, & Panor. mit. *ibid.* n. 8. permittunt Laicis Parochianis; quòd ipsorum

31 interfit, ne Ecclesia sua ad inopiam vergat: præsertim Patronis, etiamsi ista sit Juris Patronatûs Laicalis, ut cum Bartolo in l. *Jubemas* 14. C. de SS. Eccles. advertit Redoanus q. *cit.* §. *Sed deinde*, n. 10. partim quòd Patroni, ratione Oneris sibi incumbentis, secundum Gloss. in c. *Nobis* 25. V. *Modestè*, de Jure Patronat. à se suisque Antecessoribus fundatas dotatasque Ecclesias te- neantur defendere, ne à potentioribus opprimantur, vel ipsarum Dotes & bona temporalia malè alienata dilapidentur, *can. Constitutum* 16. q. 1. *can. Filijs*, & *can. Decernimus*, *ibid.* q. 7. ideòque Patroni Ecclesiarum *Advocati* vocantur c. *Præterea* 23. c. *Cùm autem* 24. de Jure Patronat. c. *Generalis* 13. de Electione in 6. & c. partim verò; quòd grave præjudicium patiantur, si ab ipsis eorumve Majoribus fundatarum Ecclesiarum vel Beneficiorum Ecclesiasticorum redditus, bonis, ex quibus proveniunt, contra SS. Canones distractis, diminuuntur; cùm ita Ecclesia vel Beneficium difficilius reperiat idoneos Rectores & Clericos, à quibus, cùm illorum redditus essent ampliores, appetebantur, ut in simili argumentantur Barbofa de Off. & Potest. Episc. alleg. 69. n. 21. & Palao Tract. 13. disp. 1. p. 1. §. 2. n. 9.

32 Multò majus, quàm ceteris Patronis Laicis, res Ecclesiarum malè alienatas repetendi jus competit Serenissimis & Potentissimis Principibus nostris: qui ex speciali, & à Legatis Apostolicis agnito & stabilito Jure, à Prælati aliisque inferiorum Ecclesiarum Administratoribus, in illarum rebus temporalibus malè versantibus, aut de hoc suspectis, Administrationis rationem exigere possunt, ut patet ex *Recessu concordat.* 1583. art. 1. *Wann die Prelaten*: cujusmodi potestatem Patronis Laicis Jure communi non competere, res omnino indubitata est, pro-

propter claros textus *can. Nullus Laicorum, can. Si quis Principum* 22. q. cit. c. *In quibusdam* 12. de Pœnis & S. Synodi Trident. *sess. 24. cap. 3. §. Patroni verò, de Reformat.*

Neque Ecclesiarum, Monasteriorum &c. res malè alienatas reperentibus obstat primò, quòd illæ in Ecclesiam vel alium locum aut causam Fiam, aut spirituales sint translatae; quia etiam in hujusmodi Loca & causas, sine justa & à SS. Canonibus approbata causa & debitis Solennitatibus, facta illarum Alienatio ipso jure irrita: proindeque ipsa Retractationi, & res repetitioni obnoxia sunt, ut *exp. 3. art. 5. n. 6.* constabit.

Neque secundò eisdem ejusmodi res Ecclesiasticas reperentibus obstat Exceptio Dominij, sive, quòd Ecclesia non sit Domina: sed satis est probare, eas fuisse in bonis Ecclesiae, & ab hac possessas, & contra SS. Canones alienatas, ut ex *can. Ex illi* 12. q. 2. & c. *Episcopi, cit.* delumit August. Beroius *princip. in c. cit.* idque in praxi quotidianum, & valde utile, nec immeritò censet, propter probationem Dominij sive Proprietatis: quam saepe difficillimam docet magister usus & textus c. *Sape* 18. de *Restit. spoliar.*

Neque ut aliqui volunt, tertio, illas revocantibus obstat Præscriptio. Quod nemo facile inficiatur, si emptor aut alius, in quem ejusmodi res ab Ecclesia translatae sunt, eas Ecclesiasticas, & non exigente aut suadente justâ causâ, vel non observatis Juris Solennitatibus, distractas esse scivit; cum enim à tali mala fide detineantur, nullo unquam tempore ab eo poterunt præscribi per text. c. *Vigilanti* 5. c. *fin. de Præscript. & c. Possessor* 2. de *R. 1. in 6.* ac proinde illas repetere volentibus opposita Præscriptio non obstat.

Non melior esse conditio aliorum, ac proinde Præscriptionis Exceptio cuicumque, etiam bonæ fidei, Possessori non prodesse videri potest primò; propter Authoritatem Summorum Pontificum Gregorij X. in Decreto Conciliari c. *Hoc Consuetissimo* 2. de *Reb. Eccles. alien. in 6.* relato, rerum Ecclesiasticarum

fiasticarum malè factis Alienationibus vires ita adimentis, ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent: & Pauli IV. Exceptionem Præscriptionis earundem Repetitioni opponi posse, absolute negantis Constitutione, quæ incipit *Injunctum*, Id. Julij 1555. edita. Secundò, propter paritatem rei Ecclesiasticæ cum pupillari: cujus Præscriptio pro tota ea ætate sublata est *l. Sicut 3. V. Quæ ergo C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* Franc. Balbus *de Præscript. p. 6. princip. p. 1. n. 29.* Tertiò, quòd Præscriptio sit quædam Alienatio; cum sicut per Donationis, Venditionis &c. ita etiam per Præscriptionis viam rerum Dominium transferatur; ideòque prohibitus alienare Præscriptionem pati nequeat, Bertachin. *Tract. de Episc. p. 4. n. 155.*

17 Sed etsi, sicut pupillari ætate durante contra Pupillum: ita etiam contra Ecclesiam toto tempore, quo Prælati vel alius Administrator malè alienans vivit, vel ab Administratione remotus non est, Præscriptio non incipiat per arg. *can. Post quingentos, §. Item, & text. can. Si Sacerdotes 16. q. 3.* & toto tempore Sedis Vacantis, aut durantis Excommunicationis, Suspensionis vel Captivitatis ipsius Prælati, vel hostilitatis, non currat *can. Primâ actione q. 3. cit. c. 1. c. Ex transmissa 10. c. Auditis 15. §. Quod si, de Præscript.* quòd toto illo tempore Ecclesia careat legitimo Defensore, qui res malè alienatas repetere possit, aut facile velit, *c. 1. & c. fin. Ne Sede vacante &c. Panormit. in c. Ex transmissa cit. n. 8. & Molina Tract. 2. de l. & l. disp. 78. n. 7.*

18 Etsi, inquam, hæc ita se habeant, res tamen Ecclesiarum malè alienatas à bonæ fidei possessoribus, v. g. ab Emptore, præter justam causam etiam Tractatum Capituli istiusque & Superioris consensum adhibitum esse falsò persuaso, vel ab alio rem sibi venditam in Ecclesiæ bonis aliquando fuisse, omnino ignorante, 40. annorum lapsu præscribi Panormit. *c. cit. Covarruvia in Reg. Possessor. p. & §. 2. n. 3. Molinae disp. cit. n. 1. Lessii, lib. 2. de l. & l. cap. 6. n. 26. Barbosa juris Eccles. lib. 3. cap. 28. n. 16.* aliorumque Interpp. & DD. communis sententia, & ratio

ratio clara est; quia sicut res Immobiles contra privatos præ-
sentes decem, contra absentes autem viginti annis *l. Diutina 4. l. fin. ff. de Præscript. long. temp. l. unica C. de Transform. Usucap. & princip. Instit. de Usucap.* ita Ecclesiarum inferiorum res 40. an-
nis à bonæ fidei possessoribus præscribi generaliter permittun-
tur, Jure tam Imperiali, *Auth. Quas actiones, C. de SS. Eccles. No-
vell. 131. cap. 6.* quam Ecclesiastico, *c. De quarta 4. c. Ad aures
6. c. Illud 8. princ. de Præscript.* A qua utriusque Juris dispositio-
ne, etsi excipiatur Ecclesia Romana, contra quam Centenariâ
minor Præscriptio non currit. *Auth. cit. in fine, Novell. 9. c. Ad
audientiam 13. c. Cum Vobis, 14. de Præscript. & c. 2. eodem Tit. in
6.* ejusque privilegium quibusdam Monasterijs, imò Ordinibus
Religiosorum, præsertim Mendicantium, Eugenij IV. Julij II.
Pij IV. aliorumque Summorum Pontificum Indultis commu-
nicatum, *Barbota in c. Cum Vobis cit. n. 3. Donatus Prax. Regul.
tom. 1. Tract. 12. q. 10. & alij testentur:* non tamen excipiun-
tur Ecclesiarum aut Monasteriorum quorumcunque res malè 19
alienatæ, quò minùs à bonæ fidei Possessoribus præscribantur:
præsertim postquam. *alleg. Pauli IV. Constitutio ab ejus Succes-
sore Pio IV. ad Juris communis terminos revocata est Bullâ,
quæ incipit Provida editâ 3. Id. Septemb. 1560.*

Neque obstat *c. Hoc consultissimo, cit. relatum Decretum; 20*
quia intelligi à DD. solet de eo, in quem res Ecclesiæ à Præ-
lato translata est sine Juris Solennitatibus; quòd has ad Con-
tractûs valorem necessarias ignoraret: in cujusmodi ignoran-
tia, cum sit Juris manifesti, fundata bonam fidem ad Præscri-
ptionem etiam de Jure Canonico non sufficere cum Panormit.
*inc. De quarta cit. n. 12. & Covarruvia in Reg. cit. §. 9. n. 8. do-
cet cit. Molina disp. 64. n. 4. & in c. Hoc Consultissimo cit. cum
Glossa V. Præscribenda notant Francus §. Contractus n. 4. & Bar-
bota n. 7.*

Multò minùs ratio; quia rerum Ecclesiæ Immobilium A- 20
lienatio non simpliciter, sed tantùm sine certa Forma est inter-

R

dicta,

dicta, ut hætenus latè est explicatum: respectu cujusmodi rerum Præscriptio sub ejusmodi Forma factæ Alienationis vim habet, per tradita à Baldo apud Redoanum *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 3. n. 13.*

ARTICULUS IX.

De malè alienantium Pœnis.

S U M M A R I U M.

1. Istarum necessitas.	8. Defectus Traditionis:
2. Pœna in malè alienantes Civili:	9. Ignorantia Facti,
3. Ecclesiastico Antiquiore:	10. Et ipsius etiam Juris.
4. Et moderno jure lata.	11. Expositio c. 1. de Constit. in 6.
5. Ab ijs excusat Consuetudo:	12. Et c. Cùm illorum 32. de Sent. Excom.
6. Defectus Administrationis:	13. Ab iisdem excusat culpa solum Venialis.
7. Alienationis imperfectio:	

- 1 **U**T Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati consulere-
retur, non satis erat, causas, ex quibus, & Formam sive
modum, quo ad rerum Immobilium & Pretiosarum ad
illa pertinentium Alienationem deveniri posset, definire: &
aliter factam irritari, nisi Prælatorum & ceterorum Administra-
torū, Alienationes & quandoque dilapidationes attentantium,
seu facilitas seu temeritas, propositis severissimæ seu coercitio-
nis seu Vindicationis remedijs, & in dies magis, compesceretur.
- 2 Et primò quidem Leonis Imp. *l. jubemus 14. §. Oeconomus C. De SS. Eccles. c. Nulli 5. in fine, de Reb. Eccles. alien.* allegata, &
Canonizatâ Constitutione, res Ecclesiarum malè alienantes
Officij sui amissione plecti, & ad illati illis damni resarcitio-
nem compelli jubentur. Consonat *can. Monemus cum seqq. 12. q.*
- 3

12. q. 2. Imò Episcopi, qui absque necessitate, *can. Apostolicos §. Quisquis*, *can. Si quis Episcopus 10. q. 2.* Abbates & Clerici, qui absque licentia Episcopali Ecclesiarum res distrahebant, deponerentur per text. *can. Quisquis*, & præsertim *can. Abbatibus q. cit.* Qui verò res ita distractas & acceptas non restituebant, ipso facto erant excommunicati §. *Quisquis cit.* Quæ excommunicationis pœna etiam in Presbyteros & alios, qui prædij vel alterius rei Immobilis contra SS. Canones attentatæ Alienationi subscripserunt, decreta est *can. Non liceat Papa 12. q. 2. c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien.* Religiosi denique Monasterio, Prioratui, Ecclesiæ vel Administrationi præpositi, si istorum jura, redditus & possessiones alicui ad vitam vel quodcunque longum tempus contra SS. Canones concedebant, suspensionem ab Officio ipso facto incurrerant ex Decreto Concilij Viennens. *Clement. 1. eodem Tit. relato.*

Hodie, ubi consuetudo aliud non exigit, Res & bona Ecclesiastica malè alienantes, & sic alienata recipientes potissimum obnoxii sunt pœnis à Paulo II. latis *Extravag. Ambitiosa eodem Tit.* quâ, contractibus juxta dicta *art. 7. n. 4.* annullatis, imprimis tam alienans, Episcopo & Abbate inferior, quàm qui ejusmodi res malè alienatas receperit, excommunicatur: Episcopi verò & Abbates Ecclesiarum & Monasteriorum suorum bona, contra ipsius tenorem alienantes, interdicti ingressu Ecclesiæ: & si sub hoc interdicto sex mensibus perseveraverint, à regimine & administratione Ecclesiarum vel Monasteriorum suorum ipso facto suspensi pronuntiantur: Inferiores denique Prælati, Commendatarij & Ecclesiarum Rectores beneficiati & alii Administratores ultra Excommunicationem, Dignitatib, Beneficiis & Officiis, quorum res & bona alienant, privantur: ita, ut illa absque ulla declaratione vacare censeantur Quæ pœnæ omnes in suprâ *art. 5. n. 15. cit.* S. Congregat. Card. Interpp. Decreto, Urbani VIII. jussa edito, confirmantur, adjunctâ in Prælatos, & quoscunque Superiores Regulares, res & bona

Immobilia aut mobilia Pretiosa, contra ipsius tenore præscriptam formam alienantes, pœnâ privationis omnium suorum Officiorum, Vocisque tam activæ quàm passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto incurrendâ. Ab his tamen pœnis

5 Excusat primò Consuetudo locorum, in quibus Constitutiones illæ usu non receptæ, vel non-usu sunt abrogatæ, ut *cit. art. 7. n. 24.* est dictum.

6 Secundò etiam, ubi usu receptæ sunt, ab iis excusantur Religiosi subditi, & alij non habentes Administrationem; quia *cit. Clement. & Extravag. textus* loquitur de Prælati Beneficiatis & alijs obtinentibus Administrationem: quâ cùm illi careant, pœnali & odiosa utriusque dispositione non afficientur, Bonacina *Tract. de Alienat. quest. unâ cap. 5. n. 1.* & Donat. *Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. tract. 14. quest. 89. n. 5.* Quod etsi ita se habeat, etiam illi, si res Ecclesiasticas, quarum administratione carent, distrahere, dissipare aut usurpare præsumant, alijs pœnis sunt mulctandi, Donatus *ibid. n. 6.* Imò Bonacina *l. cit. n. 3.* cum Franc. Leone *Thesaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 15. n. 53.* illos affixi existimat Excommunicatione a Concilio Trident. *sess. 22. cap. 11. de Reformat. latâ,* & Papæ absolutioni reservatâ.

7 Tertiò ab iisdem excusantur, qui Alienationem solùm attentant, & Tractatu nondum perfectò, recedunt; quia regulariter pœna imposita facienti, non contrahitur per solam criminis attentionem, Quaranta *in Summa Bullar. V. Alienatio rer. Eccles. n. 50.* & Donatus *quest. 90. n. 1.* An etiam, quem Alienationis contractu ad finem perducto, pœnitet, si illam ante actualem rerum traditionem revocet? Hunc non excusari vult *cit. Bonacina n. 2.* cùm quòd Venditio, Locatio & similes contractus quoad substantiam mutuo consensu contrahentium perficiantur *princ. & §. 1. Instit. de Oblig. ex cons. & l. Consensu 2. princip. ff. de O. & A.* tum verò; quòd ante traditionem completus & consummatus censeatur effectus sub pœnis illis prohibetæ Alienationis:

nationis, isto autem completo & consummato, Censuras contrahi communis sit sensus DD. Ita Bonacina & probabiliter omnino.

Sed, sicut benignior, ita communior, & tam Jure quàm ratione spectatis, probabilior hac de re est sententia Quarantæ & Donati *l. cit.* eum relatis pœnis non obnoxium docentium cum Navarro *Consil. 19. de Reb. Eccles. alien. n. 13.* Covarruvia *lib. 2. Var. cap. 17. n. 7.* & Filliucio *Tract. 14. cap. 7. n. 19.* Et de Jure quidem Antiquiore id satis constat ex *c. Si quis cit.* ubi alienans & Alienationi subscribens etiam post traditionem primùm excommunicandus dicitur, *nisi fortè & Alienator, & qui acceperit, celeri restitutione sibi prospexerint*, indubitato indicio ab Excommunicatione immunem esse, qui contractum revocat ante traditionem. De Recentiore idem desumitur ex *Extravag. cit.* quâ, ut Excommunicatio ab Alienante, & cum isto contrahente incuratur, receptio exigi videtur Verbis: *tam qui alienat, quàm is, qui alienatas res receperit, sententiam Excommunicationis incurrat.* Ratio est; quia pœnæ & maximè Censuræ in facientes latæ non incurruntur, nisi si secutus sit effectus prohibitus sub illis: quod Navarrus *Consil. 37. de Sent. Excommunicat. n. 2.* Suarez *de Censur. disp. 4. l. 3. n. 4.* Coninck *disp. 13. dub. 8. Conclus. 7.* & alij rectè colligunt ex *c. Perpetuò 7. de Elect. in 6.* ex cujus dispositione Jure lata privatio potestatis eligendi non contrahitur solâ collatione suffragij in indignum, etiam scienter factâ, nisi ex ejusmodi suffragijs communis electio indigni sequatur. Cujus argumento *Extravag. cit.* lata Excommunicatio & ceteræ pœnæ non incurruntur, antequam rei Ecclesiasticæ ab uno receptio, ac proinde ab altero traditio sit facta; quia hæ, & non sola contrahentium conventio, effectus sunt prohibiti sub ejusmodi pœnis. Vnde corrui ratio Bonacinæ.

Excusantur quartò, qui res seu bona Ecclesiastica alienant aut recipiunt ex ignorantia v. g. quòd res distractas aut acceptas ad Ecclesiam, Monasterium &c. pertinere non sciant, ut colli-

gitur partim ex verbis, *quicquam alienare presumpserint Extravag. cit.* præsumptio enim denotat dolum, scientiam & temeritatem Navarrus *l. cit.* partim verò; quòd ignorantia, si probabilis est, excuset à peccato mortali: ac proinde à memoratis pœnis, quæ peccatum grave supponunt, Navarrus *Tractatu de Alien. rer. Eccles. n. 14.* Bonacina & Donatus *l. cit.* modo ignorantia non sit supina & crassa; hanc enim non excusare, & scientiæ æquiparari satis constat ex *can. fin. dist. 33. c. Ut animarum, de Constit. in 6. & l. Nec supina 6. ff. de Jur. & facti ignor. Gaill. lib. 2. Observat. 38. n. 15.*

An autem à memoratis pœnis etiã Juris ignorantia excuset, dubium & dubitandi ratio est; quòd Excommunicatione eique similes pœnæ Jure communi latæ, ab ignorantibus contrahi possint. *arg. c. Ut animarum cit.* sententias Censurarum tantum per statuta Ordinariorum latas excipientis. Unde à contrario infertur, Jure Communi Ecclesiastico latas hujusmodi pœnas incurri, vel saltem quoad hoc standum dispositione Juris Communi, Glossa *in c. cit. v. Statuta:* quo spectato Excommunicationem etiã ab ignorantibus incurri, non obscure supponitur *c. Cum illorum 32. §. Circa quos ibi, vel juris ignari nesciunt, se Excommunicationis vinculo teneri, & §. Circa reliquos: & cum Claro §. fin. quest. 85. n. 3.* tradit Covarruvias *in c. Alma p. 1. §. 10. n. 9.*

10 Sed etiã ab hujusmodi, five Jus Alienationem prohibens, imò pœnas tantum in malè alienantes eo latas ignorante, si ignorantia crassa & supina non sit, Excommunicationem & reliquas Censuras non contrahi, cum *cit. Navarro Consil. 19. rectè affirmant Quaranta v. cit. n. 9. & 10. Suarez. disp. 4. s. 9. n. 19. Bonacina & Donatus l. cit.* Et quidem, si de ignorantia Juris eam prohibentis loquamur, id satis constat ex textu *Extravag. cit.* pœnis illis prosequenti Alienationis præsumptionem, in hujusmodi ignorantibus deficientem. De ignorantia etiã solius pœnæ Alienationis præsumptioni annexæ, desumi-

tur ex *can. Proposuit §. Sed ea planè dist. 82.* ex cuius dispositione suspensionis vel depositionis pœnâ, in Clericos incontinentes decretâ, non afficiuntur, qui sanctionem illam statuentem ignorant. Ratio est; quia Excommunicatio & ceteræ Censuræ sunt pœnæ Medicinales *c. 1. de Sens. Excommunicat. in 6.* Jure specialiter introductæ, ut sui horrore à contumacia, inobedientia, & contemptu Potestatis Ecclesiasticæ absterreant *c. Ex parte 23. de V. S. & propterea exigunt præviam monitionem c. 1. cit. c. Sacro de sent. Excommunicat. c. Constitutionem & c. ibid. in 6.* qualis intervenisse: uti etiam Ecclesiasticæ potestatis, ab eaque latæ Censuræ contemptor dici nequit, qui ejus comminationem ignoravit, ut ex communi DD. sensu rectè advertit Gonzalez *in c. Cùm illorum cit. n. 3.*

Neque aliud persuadet: imò potiùs favet *c. Ut animarum sit.* cùm quia, si textus iste absolutè de ignorantia ipsius statuti sive Legis Diœcesanæ aliquid sub Censura prohibentis, & non solius pœnæ, ut omnino posse videtur, intelligatur: ex eo ad rem præsentem nihil inferri potest, ut rectè observat *cit. Suarez n. 24.* tum verò, quia ejus dispositio, hoc ipso quod obviet periculis animarum: favorabilis atque idcirco patiens est extensionis & latæ interpretationis, ita, ut nomine Ordinarij, sicut Episcopi: ita etiam Papa, qui est omnium Christi Fidelium & & ipsorum etiam Ordinariorum Ordinarius: ab eoque conditi Canones & constitutiones comprehendantur nomine statuti; Sylvester *V. Excommunicatio 2. & ult. §. 3. c. si Ordinarij & statutorum* textus specialiter meminerit, vel quòd Bonifacius VIII. cujus ille textus rescriptum est, de his specialiter fuerit consultus, vel major de ipsis quàm Constitutionibus Ecclesiæ universalibus dubitandi ratio subesset; cùm hæc faciliùs, quàm propriæ Diœceseos statuta à Fidelibus Diœcesanis ignorentur: propter quam causam Excommunicationem, aliasque Censuras Legge Ecclesiæ universali latas, ab illarum ignavis non incurri, magis exigit dispositionis *cit.* ratio, *ut animarum periculis obvietur.*

Neque

12. Neque *c. Cùm illorum cit.* quia in primis non defunt, quia
c. Ut animarum cit. textu illo posteriore, hac in re conditum
 Novum Jus, & Antiquo derogatum. velint: apud Barbosam *ibi*
n. 1. Deinde; quia *c. Cùm illorum cit.* dispositio commodè ex-
 plicari potest, & a non paucis DD. solet, de Ignorantia Juris,
 non Excommunicationem infligentis, sed sub Irregularitatis
 pœna prohibentis, ne quis in Excommunicatione Ordines su-
 scipiat per notata *ibi* ab Innocentio Barbosa *n. 3.* & Gonzalez
n. 3. in fine. Denique; quia ignorantia illa tam Facti quàm Ju-
 ris fuit crassa; cùm circa Factum proprium gravissimùmque, &
 Jus notissimum versaretur, ut alijs relatis observat. Palao *Tract.*

13. 2. *disp. 1. p. 17. n. 6.*

Quintò denique ab iisdem pœnis, etiã ubi supra allegata
 Jura Pœnalia omnia usu recepta sunt, excusantur quicunque
 rerum Ecclesiasticarum, suæ administrationi commissarum,
 Alienatione, ex quacunque alia causa graviter non peccant,
 Quaranta *cit. n. 50.* Ratio est; quia ex una parte Deposito & ce-
 teræ ijs proditæ, omnes valde graves: Excommunicatio autem
 Ecclesiasticarum omnium gravissima pœna est, per *text. c. Cùm*
non ab homine. 10. de Judicys *ibi, Cùm Ecclesia non habeat ultra*
quid faciat: ex altera verò pœnæ commensuratæ esse debent
 culpæ per *text. can. Non afferamus. 24. q. 1. can. Pro qualitate. 26.*
q. 7. c. sicut dignum. 6. princip. de Homicidio, c. Quæsit. 2. De ys,
quæ à majori, & l. Perspicendum. l. 1. ff. & l. sancimus. 22. C. de
Pœnis. Ac proinde, si alienatio ex quacunque causa graviter pec-
 caminosa non est, Excommunicatio & reliquæ pœnæ non con-
 trahentur per ea, quæ ex Navarri *Manual cap. 27. n. 9.* Covar-
 ruviæ in *c. Alma de Sent. Excom. in 6. p. 1. §. 9.* aliorumque DD.
 communi sensu tradunt *cit. Suarez. disp. 4. Sect. 4. Sanchez*
lib. 6. Moral. cap. 4. n. 55. Coninck. disp. 13. dub. 8.

Conclus. 2. & Palao Tract. 29. disp. 1.

p. 7. n. 2.

PARS